

Konverzija kredita s valutnom klauzulom-analiza dva primjera stambenih kredita

Grubešić, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:018118>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-26**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Valentina Grubešić

KONVERZIJA KREDITA S VALUTNOM KLAUZULOM
- ANALIZA DVA PRIMJERA STAMBENIH KREDITA

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2019.

Valentina Grubešić

KONVERZIJA KREDITA S VALUTNOM KLAUZULOM

- ANALIZA DVA PRIMJERA STAMBENIH KREDITA

CONVERSION OF CURRENCY CLAUSE LOANS

- ANALYSIS OF TWO EXAMPLES OF HOUSING LOANS

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni studij ugostiteljstva

Kolegij: Poslovne financije

Mentor: dr.sc. Nikolina Smajla, prof.v.š.

Broj indeksa autora rada : 0618606054

Karlovac, veljača 2019.

ZAHVALA

Ovom se prilikom zahvaljujem svojoj mentorici dr.sc. Nikolini Smajla, prof.v.š. na prenesenom znanju tijekom razdoblja mog studiranja te izdvojenom vremenu i savjetima tijekom pisanja ovog završnog rada. Zahvaljujem se također svom suprugu na ukazanom razumijevanju za moje studentske obveze i podršci tijekom razdoblja mog studiranja te vjeri u mene i moj uspjeh.

Zahvaljujem se i svim svojim kolegama na savjetima i što su bili uz mene u svakom trenutku kada mi je trebala podrška.

Valentina Grubešić

SAŽETAK

Kredite u Republici Hrvatskoj možemo ugovoriti u domaćoj valuti (HRK), domaćoj valuti s valutnom klauzulom (najčešće je to u EUR) ili u stranoj valuti.

Kod kredita s valutnom klauzulom ugovaranjem valutne klauzule ugovorne strane preuzimaju valutni rizik s obzirom da njeno ugovaranje utječe na njihov financijski položaj jer se kunska protuvrijednost očekivanog novčanog tijeka (anuiteti po kreditu, prinosi po osnovi kamate i sl.) mijenja u ovisnosti o kretanju tečaja valute u kojoj je ugovorena valutna klauzula.

Krediti s valutnom klauzulom u CHF pojavljuju se u Republici Hrvatskoj 2004.g. Bili su primamljivi građanima, jer su tada nuđeni na tržištu s najmanjom kamatnom stopom. Porastom tečaja švicarskog franka klijentima su se povećali anuiteti što je povećalo rizik nemogućnosti otplate podignutih kredita. To je utjecalo na izmjenu Zakona o potrošačkom kreditiranju 2015.g. kojim se je omogućila konverzija kredita uz valutnu klauzulu u CHF u kredit uz valutnu klauzulu u EUR. U radu su prikazana dva primjera konverzije stambenih kredita uz valutnu klauzulu u CHF u kreditu uz valutnu klauzulu u EUR.

Ključne riječi : *banka, konverzija, krediti, švicarski franak, valutna klauzula.*

SUMMARY

In the Republic of Croatia, a loan agreement can be concluded in the national currency (HRK), in the national currency with a currency clause (usually it is EUR) or in a foreign currency.

When it comes to loans with a currency clause, by concluding an agreement with a currency clause, the contractual parties take a currency risk because it influences their financial status since the national currency equivalent of the expected cash flow (annuities, interest rate yields, etc.) changes based on the changes of the exchange rate of the currency in which the currency clause was concluded.

Loans with a currency clause in CHF became available in the Republic of Croatia in 2004. They appealed to the citizens because they offered the lowest interest rates at the time. With the exchange rate of CHF becoming higher, clients' annuities also became higher which increased the risk of inability to repay a loan. That influenced the amendment of the Consumer Credit Act in 2015 which allowed the conversion of the loans with a currency clause in CHF into loans with a currency clause in EUR. We presented two examples of the conversion of home loans with a currency clause in CHF into home loans with a currency clause in EUR.

Keywords: *bank, conversion, loans, Swiss franc, currency clause*

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	1
2. POJAVNI OBLICI I POVIJESNI RAZVOJ BANAKA I BANKARSTVA	2
3. BANKARSKI KREDITI	10
4. VRSTE BANKARSKIH KREDITA U RH	12
4.1. Krediti u kunama	12
4.2. Krediti u stranoj valuti	13
4.3. Struktura kredita u Republici Hrvatskoj	15
4.4. Usporedba aktualne ponude stambenih kredita u bankama u Republici Hrvatskoj ..	20
5. PLASMAN KREDITA U ŠVICARSKIM FRANCIMA	25
5.1. Rješavanje kredita u švicarskim francima i ulozi HNB	26
5.2. Rješavanje kredita u švicarskim francima i ulozi Udruge Franak	32
6. PRAKTIČNI DIO S PRIMJERIMA KREDITA U ŠVICARSKIM FRANCIMA I KONVERZIJA KREDITA	37
6.1. Praktični dio s primjerom kredita u švicarskim francima i konverzija kredita podignut 2004.g. u banci XX	37
6.2. Praktični dio s primjerom kredita u šviracskim francima i konverzija kredita podignut 2006.g. u banci XY	40
7. ZAKLJUČAK	43

POPIS LITERATURE.....	45
POPIS ILUSTRACIJA.....	46
POPIS PRILOGA.....	47

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Kredite u Republici Hrvatskoj možemo ugovoriti u domaćoj valuti (HRK), domaćoj valuti s valutnom klauzulom (najčešće je to u EUR) ili u stranoj valuti. U radu je obrađen prikaz vrsta kredita u Republici Hrvatskoj s naglaskom na kredite u švicarskim francima koji su se pojavili u Hrvatskoj 2004.g. i nastankom financijske krize doveli u pitanje otplate kredita velikog broja građana. Uz pomoć Udruge Franak donesena je izmjena Zakona o potrošačkom kreditiranju 2015.g. i konverzije kredita uz valutnu klauzulu u CHF u kredit uz valutnu klauzulu u EUR. Cilj rada je prikazati na primjeru dva kredita u CHF da konverzijom nije nužno postignuto konačno rješenje za zadužene u CHF, ali u svakom slučaju određena stabilnost i sigurnost od novih tečajnih razlika i na kraju mogućnosti otplate kredita.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Kako bi se što kvalitetnije istražila problematika rada korišteni su različiti izvori podataka, od stručnih knjiga do internet stranica područja financija i bankarstva i vlastitih izvora. Ovaj rad istražuje, proučava i analizira već postojeće podatke i vlastite podatke. Pri prezentaciji podataka korištene su znanstvene metode analize, povijesna metoda, metoda klasifikacije i deskripcije.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Ovaj završni rad koncipiran je u sedam cjelina. U rad uvodi predmet i cilj rada, izvori podataka i metode istraživanja te sadržaj i struktura rada. Druga se cjelina odnosi na pojavne oblike i povijesni razvoj banaka i bankarstva te vrste banaka, a treća cjelina na bankarske poslove. Četvrta se cjelina odnosi na vrste bankarskih kredita u Hrvatskoj te strukturu kredita. Peta cjelina izlaže plasman kredita u švicarskim francima, rješavanje kredita u švicarskim francima i ulozi HNB-a te rješavanje kredita u švicarskim francima i ulozi Udruge Franak.

U šestoj cjelini prikazan je praktični dio s primjerima kredita u švicarskim francima i konverziji kredita. Rad završava zaključkom, popisom korištene literature te popisom ilustracija i priloga.

2. POJAVNI OBLICI I POVIJESNI RAZVOJ BANAKA I BANKARSTVA

Bankarsko poslovanje u osnovi obuhvaća držanje depozita i pozajmljivanje novca. Organizacija i funkcioniranje suvremenog bankarstva temelji se na kreditu, a sustav kreditiranja i razvoj bankarstva se međusobno isprepliću. Bankari posluju s dugom, svojim i tuđim. Dugovanja banke u vidu depozita koji su obveze banke dostupna su javnosti. Kupovinom vrijednosnih papira temeljem depozitnih obveza, banka zamjenjuje svoje zadužnice s obilježjima novca za druge instrumente duga bez tih karakteristika.¹ Temeljna je zadaća svakog bankara da stvara novac.²

Bankarski sustav sastoji se od središnje banke, poslovnih banaka te štednih i drugih financijskih institucija. Bankarstvo je posebna disciplina koja ima zadatak da ispituje i prati opće ekonomske događaje koji se manifestiraju funkcioniranjem banaka u kreditnom i bankarskom sustavu jedne zemlje.³ Bankarstvo se bavi proučavanjem funkcija i uloge bankarskog sustava, načina organiziranja bankarskih organizacija u nacionalnoj ekonomiji. Bankarstvo također proučava bankarsko poslovanje, a naročito odnose, procese i poslovne transakcije koji se javljaju po osnovi stvaranja i korištenja novca i kredita preko banaka.⁴ Bankarstvo se bavi i prožimanjem teorije i prakse monetarno-kreditne i devizne politike, s jedne strane i kreditno-bankarskog sustava s druge strane.

Sagledavajući prve pojavne oblike banaka može se reći kako banke nastaju pojavom kovanog novca između 7. i 5. st. pr.n.e., a razdoblje završava krajem 14. stoljeća.⁵ U to doba u antičkog Grčkoj dolazi do razvoja mjenjačkih poslova, da bi kasnije mjenjači postali zajmodavci.

U 3. stoljeću se mjenjački i zajmovni poslovi prenose iz Grčke u Rim gdje dostižu vrhunac u robovlasničkom razdoblju. Rimski bankari bavili su se mjenjačkim, depozitnim, zajmovnim i posredničkim poslovima, a njihove su knjige služile kao javne isprave pred sudom i bili su vrlo utjecajni.

¹ Pušara, M. : *Međunarodno bankarstvo*, Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka, Banja Luka, 2012., str. 4

² Ibid., str. 5

³ Krstić, B. : *Bankarstvo*, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2003., str. 7

⁴ Ibid., str. 9

⁵ Pušara, M. : op.cit.,str.11

Nakon pada Rimskog carstva zaustavlja se razvoj bankarskih aktivnosti. U feudalizmu je dugo vremena mjenjački posao bio jedini bankarski posao, a krediti su postojali samo u neutralnom obliku.

Razvojem trgovine na sajmovima u Italiji, Francuskoj i Rusiji novčani obračuni se vrše mjenicom jer je nošenje metalnog novca bilo rizično, a ubrzo dolazi i do pojave prvih novčanica. Početkom 14. stoljeća javljaju se prve novčane ustanove u Italiji poput Casa di San Giorgio u Đenovi.

Početkom 18. stoljeća zbog problema vezanih uz kvalitetu kovanog novca u Amsterdamu trgovci osnivaju banku čiji je vlasnik bio grad pri čemu je uveden i sustav pensatornog plaćanja (mjerenje metala pri svakoj kupoprodaji). Temeljem deponiranog novca od strane trgovaca banke su počele odobravati pozajmice na koje su naplaćivale kamatu. Jedino je bilo važno da se depozitar i zajmoprimac ne pojave istog dana u banci i da na taj način iskažu povjerenje u banku i bankarski sustav.

Osnivanje niza bankarskih ustanova privatnog i javnog karaktera započinje krajem 17. i početkom 18. stoljeća. Bank of England 1694. godine u zamjenu za novac potreban za ratne pohode stječe privilegiju da odobrava zajmove u obliku banknota, odnosno novčanica.⁶

Bankarstvo se razvilo u drugoj polovini 19. stoljeća u Engleskoj s ciljem da bankare osposobi za uspješno vođenje bankarskih poslova, vodeći računa o kreditnom pokriću, likvidnosti, poslovnom ugledu na burzi, špekulativnim poslovima i slično.⁷ Osnivanje ovih banaka usko je povezano s industrijalizacijom. Pojava bankarstva u 19. stoljeću započinje s bogatim pojedincima koji su svoj novac pozajmljivali trgovcima te s razvitkom navike polaganja novca zlataru na čuvanje. Zlatari su shvaćali da je samo dio novca potreban za zadovoljavanje tekućih potreba te su razvili unosnu praksu pozajmljivanja viškova novca uz kamatu. I drugi su pojedinci razvili praksu izdavanja novčanica isplativih na zahtjev donositelja.

S vremenom dolazi do pojave i razvoja posebne središnje banke prilikom čega se pojavljuju dvije suprotstavljene teorije, tzv. *banking school*, koja smatra da izdavanje novčanica treba prepustiti bankarima koji će ograničiti emisiju samo za potrebe poslovanja i trgovine te tzv.

⁶ I Pušara, M. :op.cit.,str. 14

⁷ Ibid., str. 15

currency school, koja tvrdi da su novčanice samo supstitut metalnom novcu, a ne instrument kredita te da se emisije trebaju ograničiti iznosom pokrića u zlatu.⁸ *Currency school* je posebno značajna za ulogu Engleske banke te se po uzoru na nju ustrojavaju središnje banke u većini drugih zemalja.

Pokriće u zlatu se s vremenom smanjivalo i konačno nestalo, ali je ostala praksa da država ovlaštava središnju banku za izdavanje novca. Važnost poslovnih banaka je što omogućuju transakcije bez potrebe plaćanja novcem.⁹ Pritom banke stvaraju novac. Bankarski novac danas je glavina novčane ponude svake zemlje. Bankovni depoziti su obveze banaka kojima su protuvrijednosti gotovina, vrijednosni papiri ili zajmovi. Kada pojedinac pozajmljuje novac od banke, mora jamčiti (vrijednosnim papirom, zalogom ili garancijom) sposobnost plaćanja kamate i otplate glavnice.¹⁰ Banka otvara račun za pozajmljivača, odnosno daje mu knjižni dug u obliku bankovnog depozita. Pojedinac stječe kupovnu moć novcem kojim prethodno nije raspolagao te povećava ukupnu ponudu novca na tržištu čime zajam stvara depozit.¹¹ Depozit nastaje i kada banka sama pribavi neko sredstvo, primjerice kada kupi vrijednosne papire koje plaća odobravanjem prodavačeva računa (u svojoj ili u drugoj banci).¹²

Bez obzira na način stvaranja, pojedinac uvijek dobiva potraživanje kod banke u obliku depozita, a banka dobiva potraživanje od pojedinca u obliku vrijednosnog papira ili obećanja plaćanja. Pritom je potraživanje pojedinca zapravo novac. Osnova svih bankovnih operacija je stvaranje povjerenja u javnosti da će se stvorenim novcem moći plaćati dugovi. Događa se katkada da banke ne mogu isplatiti sve depozitore koji bi zamijenili depozite za novac, pa nastaje panika i navala na banke (tzv. *run*).¹³ Kako bi se izbjegle takve situacije i mogli isplatiti svi zahtjevi depozitara, bankari drže određene rezerve gotovine i likvidnih sredstava koja se mogu brzo pretvoriti u gotovinu.

Važno je naglasiti kako nijedna suvremena banka ne bi sve svoje obveze mogla isplatiti u gotovini. Banka zarađuje na profitima koje ostvaruje davanjem zajmova i investiranjem, a ponekad postoji nesklad između profitabilnosti i likvidnosti.

⁸ Gregurek, M., Vidaković, N. : *Bankarsko poslovanje*, Rrif, Zagreb, 2011., str. 528

⁹ Ibid., str. 530

¹⁰ Ibid., str. 531

¹¹ Ibid., str. 532

¹² Ibid., str. 534

¹³ Ibid., str. 537

U nekim zemljama banke drže rezerve prema iskustvu, dok je u većini zemalja obvezna rezerva utvrđena zakonom, a bankovni sustav kontrolira sama središnja banka ili središnja banka u suradnji s ministarstvom financija.¹⁴ Te dvije institucije obično se nazivaju monetarnim vlastima.

Bankarski sustav je u Republici Hrvatskoj je posljednjih dvadesetak godina doživio brojne promjene poput promijenjenih propisa, karakteristika klijenata, obujma poslovanja, tržišta i slično. Usprkos brojnim promjenama, temelj bankarskog poslovanja nije se promijenio. Banke posluju sa svojim klijentima pritom nastojeći ostvariti bolji suodnos, čiji je cilj postići zajednički razvoj i napredak. Uloga bankarstva u ekonomiji je značajna, a stanje u ekonomiji jasno se odražava i na poslovanje banaka. Poslovanje banaka u modernom svijetu nikada nije bilo brže i dinamičnije, a zadaća je suvremenih bankara da ukomponiraju nova znanja i nove tehnike u klasično bankarsko poslovanje uz istovremeno poznavanje cjelokupnog poslovnog procesa koji se odvija u banci i njenom okruženju.¹⁵

Banka je profitna organizacija kojoj je glavni posao nuđenje financijskih usluga. Tradicionalne usluge banke svode se na primanje depozita, koji su joj i izvor sredstava, davanje kredita iz depozita, te pružanje usluga novčanih transakcija. Banke nude različite proizvode koji su fokusirani na poduzeća, stanovništvo ili na državu. Banka je specifično poduzeće koje posluje specifičnom robom, odnosno novcem, zbog čega je veći društveni značaj takvog poduzeća u odnosu na druga poduzeća.¹⁶

Postoji nekoliko karakteristika bankarskog poslovanja. Prva karakteristika bankarskog poslovanja je transformacija sredstava, pri čemu banka transformira kratkoročniju depozitnu pasivu u dugoročniju aktivu.¹⁷ Druga bitna karakteristika bankarskog poslovanja je evaluacija tražitelja zajmova, što znači da se banka pojavljuje kao procjenitelj kreditnog rizika u ime deponenta čija sredstva banka plasira.

¹⁴ Gregurek, M., Vidaković, N. : op. cit.str. 539

¹⁵ Furjanić, H: *Analiza bankarskog poslovanja u RH*, Završni rad 2014, str.8

¹⁶ Gregurek, M., Vidaković, N. : op.cit. 542

¹⁷ Ibid, str. 547

Treća karakteristika je depozitni potencijal banke koji se transformira na osnovu depozita velikog broja deponenata, a raspoloživi potencijal plasira u vidu zajmova raznim korisnicima.¹⁸

Četvrta karakteristika je da je banka kolekcija aktive i pasive u koju ulaze razni finansijski instrumenti koji sadrže kamatnu stopu, rok dospijeca, pokriće.¹⁹

U bilanci banke je vidljivo što konkretno obavlja pojedina banka. Ovisno o uspješnosti, podaci se mogu vidjeti u računu dobiti i gubitka. Iz osnovnih finansijskih izvještaja može se vidjeti razlog osnutka banke, a to je dobit. Banka mora plasirati novac (kreditima) da bi se mogla ostvariti dobit.²⁰ Kako je ranije rečeno, preduvjet plasmana je prikupljanje depozita.

Cilj osnivanja svake banke je dobit. Menadžment kreira poslovnu politiku banke. Stanje na tržištu, ponuda, veličina banke i slično uvelike utječu na poslovnu politiku banke. Razlozi regulacije banaka su osiguranje solventnosti banaka, osiguranje likvidnosti banaka, promicanje ekonomske efikasnosti (tehničke i alokativne).²¹

Podjela banaka u suvremenom svijetu se temelji na određenim kriterijima klasifikacije. Današnje se banke ne mogu uklopiti u nekadašnju klasičnu podjelu banaka na emisijske banke, depozitne banke, hipotekarne banke i štedionice. Podjela suvremenih banaka je znatno opsežnija, a kriteriji za podjelu mogu biti :²²

- karakter vlasništva i odnos prema dobiti,
- ročnost kredita koje banke odobravaju,
- pravna forma u kojoj se banke javljaju na tržištu,
- regionalni kriteriji i sl.

¹⁸ Gregurek, M., Vidaković, N. : op. cit.str. 553

¹⁹ Ibid., str. 556

²⁰ Ibid., str. 557

²¹ Ibid., str. 558

²² Leko, V. : *Financijske institucije i tržišta*, Mikrorad, Zagreb, 2008., str. 15

Prema karakteru vlasništva razlikuju se :²³

- javnopravne banke,
- zadružne kreditne ustanove,
- privatne banke.

Prema ročnosti kredita koje odobravaju razlikuju se banke koje izdaju :²⁴

- kratkoročne,
- srednjoročne,
- dugoročne kredite.

Sa aspekta pravne forme razlikuju se :²⁵

- banke u vidu inokosnog poduzeća – jednovlasničke,
- banke u obliku društva s ograničenim jamstvom,
- banke u obliku dioničkih društava,
- banke kao zadruge,
- banke kao javnopravne ustanove.

Prema regionalnom kriteriju razlikuju se :²⁶

- lokalne,
- regionalne,
- nacionalne banke.

Prema načinu prikupljanja novčanih sredstava razlikuju se :²⁷

- emisijska ili centralna banka,
- komercijalna ili depozitna banka,
- specijalizirana banka,
- univerzalna banka,
- hipotekarna banka,
- poslovna banka,
- štedionica.

²³ Leko, V. : op. cit.str. 17

²⁴ Ibid, str. 18

²⁵ Ibid., str. 19

²⁶ Ibid., str. 21

²⁷ Ibid., str. 23

S obzirom na model organizacijskog oblika banke se dijele na :²⁸

- depozitne i komercijalne banke,
- investicijske banke,
- hipotekarne banke,
- univerzalne banke.

Razlikuju se dva pristupa regulaciji bankarskog poslovanja, a to su :²⁹

- klasični (američki) pristup – razlikuje depozitne (komercijalne) i investicijske banke pri čemu komercijalne banke ne mogu ulagati resurse u kupnju dionica.
- institucionalni pristup – podrazumijeva da su sve banke univerzalne financijske institucije koje se mogu paralelno baviti kreditnim plasmanima i plasmanima u vrijednosne papire (portfelj).

U hrvatskom bankarskom sustavu podjela banaka se odvijala uglavnom po teritorijalnom principu. Gledajući tipove banaka, u Republici Hrvatskoj pored središnje banke postoje poslovne banke koje su u pogledu poslovanja banke univerzalnog tipa, a bave se svim bankarsko – financijskim poslovima. Uz poslovne banke, kreditne institucije u Republici Hrvatskoj čine još i stambene štedionice te štedne banke.

Imovina stambenih štedionica u 2017. porasla je za 1,4%, pri čemu su se najviše povećali depoziti kod financijskih institucija, a zatim i stambeni krediti stanovništvu. Njihova se kvaliteta vrlo blago pogoršala, ali je i nadalje ostala vrlo dobra. Kao i kod banaka, i u bilanci stambenih štedionica ojačala je kunska komponenta. Sve su stambene štedionice poslovale s dobiti (iz poslovanja koje će se nastaviti, prije poreza), a ona je u promatranoj godini porasla za 4,0%, najviše pod utjecajem nižih kamatnih troškova.³⁰

Stambene štedionice potiču nacionalnu štednju i stambeno zbrinjavanje tako što prikupljaju štednju fizičkih osoba s ciljem da je nakon zakonski propisanog roka plasiraju tim istim osobama u obliku povoljnih stambenih kredita. Štedne banke nastale su preobrazbom štedno-kreditnih zadruga (kao i kreditne unije), a njihovo poslovanje regulira i nadzire HNB.

²⁸ I Leko, V. : op.cit., str. 24

²⁹ Ibid., str. 37

³⁰ HNB, www.hnb.hr., Godišnje izvješće 2017, lipanj 2018., str. 58

Poslovne banke u Republici Hrvatskoj su istovremeno komercijalne i depozitne.³¹

Centralne ili središnje banke su specifične bankarske institucije koje se svojim poslovanje izdvajaju od ostalih banaka i dobivaju monopol za izdavanje, odnosno emisiju novca, reguliranje količine novca u opticaju, očuvanje unutarnje i vanjske vrijednosti novca i slično.

³¹ I Leko, V. : op.cit ., str. 42

3. BANKARSKI KREDITI

Kredit je novčani dužničko-vjerovnički odnos u kojem vjerovnik kredita (obično banka) ustupa pravo korištenja određenog iznosa novčanih sredstava dužniku (debitoru) na ugovoreno vrijeme i uz ugovorene uvjete povrata. U širem smislu pojam kredita obuhvaća različite namjenske i nenamjenske kreditne oblike poput novčanih zajmova, robnih i potrošačkih kredita, financijskih kredita, poslovnih aranžmana prodaje robe, usluga i izvođenja radova uz odgođenu naplatu, dužničke vrijednosne papire, otvorene račune i slično.

Kao instrument premošćenja tekuće nelikvidnosti, odnosno financiranja izvoza, uvoza, potrošnje, investicija ili proizvodnje u razdoblju nedovoljne štednje, kredit je važna poluga gospodarskog rasta i razvoja. U nedostatku novca, kao sredstva prometa i plaćanja, preko mjenica i drugih kreditnih instrumenata smanjuje se opasnost od gospodarskog zastoja, nedovoljne potražnje uz danu ponudu ili pak nedostatka ponude roba i usluga potrebnih za zadovoljenje potražnje.³² To se posebice očituje kod bankarskih kredita, gdje banke odobravajući kredit stvaraju novac (depozitni ili kreditni novac) kojim zajmotražitelj može raspolagati za plaćanja.

Odobranje novčanih i nenovčanih kredita, zasniva se na povjerenju prema dužniku, odnosno ocjeni njegove kreditne sposobnosti i spremnosti vraćanja kredita u dogovorenom roku, uz plaćanje određene naknade u obliku kamate. Kako bi se smanjio rizik od nemogućnosti dužnika da uredno izvršava svoje obveze prema vjerovniku, korištenje kredita često je uvjetovano određenim kreditnim osiguranjem, primjerice jamstvom, pravom zaloga pokretnine, založnoga prava na nekretnine i slično.

Vrste kredita su :³³

1. prema materijalnom obliku
 - trgovački krediti (odobravaju ih dobavljači u obliku robe)
 - novčani krediti (u obliku novca)

³² Greuning, H., Brajović Bratanović, S. : *Analiza i upravljanje bankovnim rizicima – pristupi za ocjenu organizacije upravljanja rizicima i izloženosti financijskom riziku*, II. izdanje, Mate d.o.o., Zagreb, 2006., str. 67

³³ Ibid., str. 69

2. prema subjektu koji ih odobrava
 - bankarski krediti (odobravaju ih banke)
 - komercijalni krediti (odobravaju ih ostale financijske institucije npr. štedno-kreditne zadruge ili proizvođači robe)
3. prema roku otplate
 - kratkoročni (do 1 god.)
 - srednjoročni (3-5 god.)
 - dugoročni (rok dulji od 5 god.)
4. prema namjeni
 - proizvođački krediti (služe za financiranje kratkotrajne ili dugotrajne imovine)
 - potrošački krediti (namijenjeni kupnji potrošnih dobara)
5. prema osiguranju
 - otvoreni krediti (odobravaju se uz jamstvo osoba)
 - zatvoreni (osigurani) krediti (odobravaju se uz zalog pokretnine ili nekretnine)
6. prema obliku potpore
 - namjenski ili selektivni (s državnom potporom)
 - nenamjenski ili obični (bez ikakve potpore)
7. prema podrijetlu davatelja
 - tuzemni krediti (odobravaju ih domaći kreditori)
 - inozemni krediti (odobravaju ih inozemni kreditori)
8. prema valuti:
 - krediti u domaćoj valuti
 - krediti u stranoj valuti.

4. VRSTE BANKARSKIH KREDITA U RH

Nakon što je određena namjena kredita, potrebno je istražiti kakva je ponuda takvih kredita na tržištu. Takvu listu možemo naći na internetskoj stranici HNB ili putem besplatne mobilne aplikacije mHNB. U tako jednostavnom prikazu izabere se kredit s obzirom na namjenu, odabranu valutu (HRK/EUR) i vrstu kamatne stope.

Na taj način moguće je i uspoređivati kredite iste namjene kod različitih kreditnih institucija. Kredite možemo ugovoriti u domaćoj valuti (kuna), domaćoj valuti s valutnom klauzulom (najčešće je to u EUR) ili u stranoj valuti.

Pri procjeni kredita potrebno je razlikovati nominalnu kamatnu stopu (NKS), koja se upisuje u ugovor o kreditu, te efektivnu kamatnu stopu (EKS), koja se izračunava prije ugovaranja kredita. U izračun EKS-a, osim nominalne kamatne stope, uključuju se i naknade koje se plaćaju pri odobravanju kredita te je stoga EKS realniji prikaz ukupne cijene kredita.

4.1. Krediti u kunama

Hrvatska poštanska banka d.d. prva je banka koja je 2011.g. lansirala kunske stambene kredite. 2017.g. u sektoru stanovništva bitno se promijenila valutna struktura kredita. Višegodišnji trend pada kamatnih stopa banaka za poduzeća i stanovništvo također se nastavio. Tako je kamatna stopa na nove stambene kredite u kunama krajem 2017. u prosjeku iznosila 3,9%, a godinu prije 4,6%, dok je primjerice krajem 2012. godine iznosila 5,7%.³⁴

U 2017. su, nakon višegodišnjeg smanjivanja, porasli i stambeni krediti. Na to je uz pad kamatnih stopa velik utjecaj imao i program državnog subvencioniranja stambenih kredita koji je proveden u drugoj polovini godine. Prema podacima Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama odobrene su subvencije za malo više od 2300 kredita, ukupne glavnice od oko 1,1 mlrd. kuna i uz prosječnu efektivnu kamatnu stopu u razdoblju subvencioniranja od 3,43%.³⁵

³⁴ HNB, www.hnb.hr, Godišnje izvješće 2017, lipanj 2018., str.34

³⁵ HNB, www.hnb.hr, Godišnje izvješće 2017, lipanj 2018., str. 35

U 2017. nastavio se višegodišnji trend rasta kreditiranja u kunama. Najveći rast kuskoga kreditiranja ostvaren je kod sektora stanovništva, kod kojeg su se kunske krediti u 2017. povećali za 20,5%. Kao rezultat takvih kretanja, krajem 2017. kunske krediti činili su gotovo polovinu svih kredita stanovništvu, a pet godina prije njihov je udio bio manji od jedne četvrtine ukupnih kredita stanovništvu. Nekoliko je čimbenika pridonijelo tom trendu. Prvo, kamatne stope na kredite u kunama, a povećana je i osviještenost potrošača o tečajnom riziku zbog negativnih iskustava s kreditima indeksiranim uz švicarski franak.³⁶

Poticaaj kuskom kreditiranju banaka daje i snažan rast kuskih izvora sredstava u njihovoj pasivi, posebice sredstava na transakcijskim računima, kao i pojačana konkurencija među bankama. Kuskom kreditiranju pogoduju i ekspanzivne mjere monetarne politike te regulatorne izmjene kojima HNB potiče banke na veću ponudu kuskih kredita i ujedno osigurava bolju informiranost potrošača o tečajnom riziku. To se odnosi na obvezu banaka da, uz kredit u stranoj valuti, klijentima ponude istovjetni kredit u kunama ili ih usmjere na popis drugih banaka koje nude kunske kredite, a koji objavljuje HNB.³⁷

4.2. Krediti u stranoj valuti (kreditni s valutnom klauzulom)

U ugovorima u kreditu koji su ugovoreni s valutnom klauzulom vezanom uz neku stranu valutu iznos odobrenog kredita nominiran je u stranoj valuti, ali se sva plaćanja po takvom kreditu obavljaju u domaćoj valuti.

Kod ugovora o kreditu s valutnom klauzulom obveza dužnika se povećava kako se poveća vrijednost strane valute (u kojoj je nominiran kredit) u odnosu na domaću valutu, a obrnuta je situacija ako dođe do smanjenja vrijednosti strane valute u odnosu na vrijednost domaće valute, odnosno tada se obveza dužnika smanjuje. Valutna klauzula je ugovorna odredba kojom se ugovorne obveze (glavnica, kamate, druge obveze) svake strane izražavaju u kuskj protuvrijednosti strane valute po unaprijed definiranom/ugovorenom tečaju.

U depozitno-kreditnim poslovima ugovorenim s potrošačima Zakonom o kreditnim institucijama čl. 305. (NN br. 159/13, 19/15, 102/15, 15/18) definirana je primjena srednjeg tečaja HNB na dan transakcije.³⁸

³⁶ HNB, www.hnb.hr, Godišnje izvješće 2017, lipanj 2018., str. 35

³⁷ HNB, www.hnb.hr, Godišnje izvješće 2017, lipanj 2018., str. 36

³⁸ Erste banka, www.erstebank.hr (02.01.2019.)

U 2017. nastavio se višegodišnji trend rasta kreditiranja u kunama kod sektora stanovništva, što je dovelo do smanjenja za 7,8% kredita s valutnom klauzulom. Kamatna stopa na nove stambene kredite s valutnom klauzulom također se tijekom 2017. spustila, i to za oko pola postotnog boda, te je na kraju godine iznosila 3,6%. Time se smanjila i razlika u kamatnim stopama između kunskih stambenih kredita i onih s valutnom klauzulom, što pogoduje povećanju potražnje stanovništva za kreditima u kunama.³⁹

Ugovaranjem valutne klauzule ugovorne strane preuzimaju valutni rizik s obzirom da njeno ugovaranje utječe na njihov financijski položaj jer se kunska protuvrijednost očekivanog novčanog tijeka (anuiteti po kreditu, prinosi po osnovi kamate i sl.) mijenja u ovisnosti o kretanju tečaja valute u kojoj je ugovorena valutna klauzula.⁴⁰

Slijedom navedenog, a u situacijama gdje mjesečne obveze po kreditima predstavljaju značajnije izdatke za potrošače (klijente), uslijed rasta tečaja valute kredita, klijentove obveze će se povećati što za posljedicu može imati poteškoće u otplati kredita, a zbog čega može doći do otkaza ugovora i naplate duga prisilnim putem zbog čega mogu nastupiti neželjene posljedice po klijenta (trajni gubitak prihoda, nekretnina i druge vrijedne imovine).⁴¹

Valutna klauzula je uglavnom prisutna u ugovorima o kreditu, dok se pri ugovaranju depozita potrošači uglavnom štite od smanjenja vrijednosti domaće valute na način da ugovaraju prave devizne depozite⁴².

U ugovorima o kreditu koji su ugovoreni s valutnom klauzulom vezanom uz neku stranu valutu iznos odobrenog kredita nominiran je u stranoj valuti, ali se sva plaćanja po takvom kreditu obavljaju u domaćoj valuti. Tako se pri odobravanju kredita nominiranog u stranoj valuti iznos kredita isplaćuje u kunama primjenom tečaja strane valute u odnosu na kunu koji vrijedi na dan isplate, a na isti način dužnici izračunavaju svoju obvezu plaćanja pri dospijeću konkretne rate (anuiteta) po kreditu.⁴³

³⁹ HNB, www.hnb.hr, Godišnje izvješće 2017, lipanj 2018., str. 36

⁴⁰ Erste banka, www.erstebank.hr (02.01.2019.)

⁴¹ Erste banka, www.erstebank.hr (02.01.2019.)

⁴² HNB, www.hnb.hr (03.01.2019.)

⁴³ HNB, www.hnb.hr (03.01.2019.)

Kreditne su institucije do početka kolovoza 2013. godine imale mogućnost ugovarati primjenu različitih vrsta tečajeva koji su se rabili za preračunavanje obveze isplate i naplate, pa se vrlo često ugovarala primjena kupovnog tečaja za stranu valutu pri isplati kredita, a za naplatu dospjelih obveza ugovarala se primjena prodajnog tečaja.⁴⁴

Međutim, od izmjene regulative (Zakon o kreditnim institucijama, članak 302. stavak 6.) u 2013. godini kreditne institucije, u depozitno-kreditnim poslovima s potrošačima koji su ugovoreni s valutnom klauzulom, obvezne su primijeniti srednji tečaj HNB-a odgovarajuće strane valute u odnosu na kunu, a koji važi na dan transakcije.⁴⁵

S obzirom na to da valutna klauzula u ugovorima o kreditu može znatno utjecati na promjenu iznosa kreditne obveze koju ugovaratelj kredita otplaćuje, o tome je nužno voditi računa i pri utvrđivanju samog iznosa kredita koji se ugovara s valutnom klauzulom jer i neznatno naknadno povećanje iznosa kreditne obveze, kao posljedica povećanja vrijednosti tečaja strane valute, može utjecati na smanjenu mogućnost redovitog izmirivanja ugovorenih obveza. Važno je za svakog pojedinca koji se odluči uzeti kredit sa valutnom klauzulom da razumije kako nije moguće izvjesno i sigurno predvidjeti promjene tečaja te na svakoj ugovornoj strani leži odgovornost da procijeni svoj vlastiti interes i vlastitu sposobnost prihvaćanja takvog rizika.⁴⁶

4.3. Struktura kredita u Republici Hrvatskoj

Kredit (lat. *credare* = povjeriti, uzdati se, vjerovati) je novac koji kreditor daje na korištenje korisniku kredita (dužniku), a koji se dužnik obvezuje vratiti u određenom roku uz ugovorenu kamatu.

Dužnik vraća odobreni iznos kredita otplatama koje se nazivaju anuiteti (obročne rate). Najčešći način otplate kredita je jednakim anuitetima, tj. dužnik svakog vremenskog intervala (mjeseca, kvartala, godine) vraća kreditoru jednake iznose novca (anuitete).

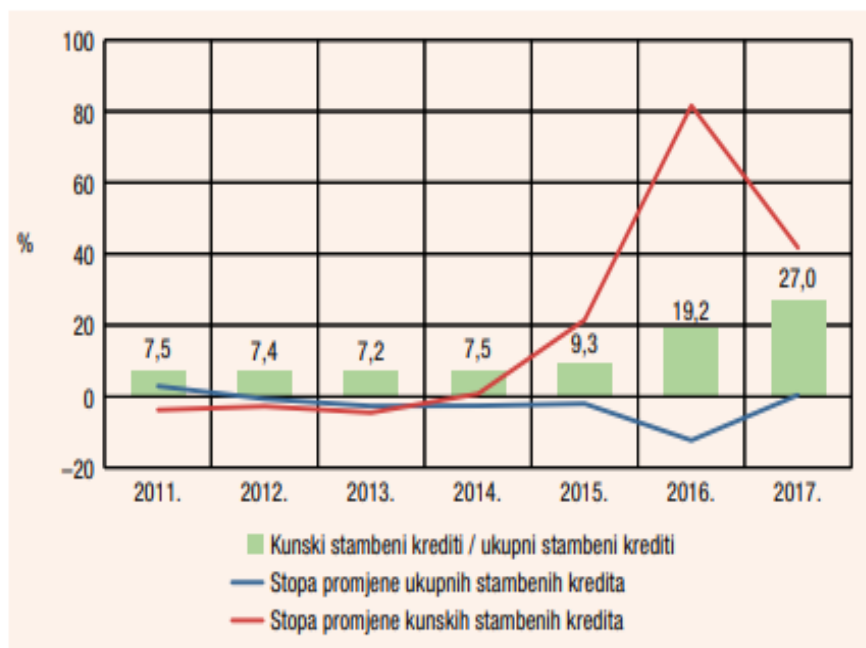
⁴⁴ HNB, www.hnb.hr (03.01.2019.)

⁴⁵ HNB, www.hnb.hr (03.01.2019.)

⁴⁶ Erste banka, www.erstebank.hr (02.01.2019.)

U slici br. 1. Stambeni krediti stanovništvu prikazana je ukupna ponuda kunskih stambenih kredita, sa stopom promjene ukupnih stambenih kredita i stopom promjene kunskih stambenih kredita u vremenu od 2011.g. do 2017.g.

Slika br. 1. Stambeni krediti stanovništvu

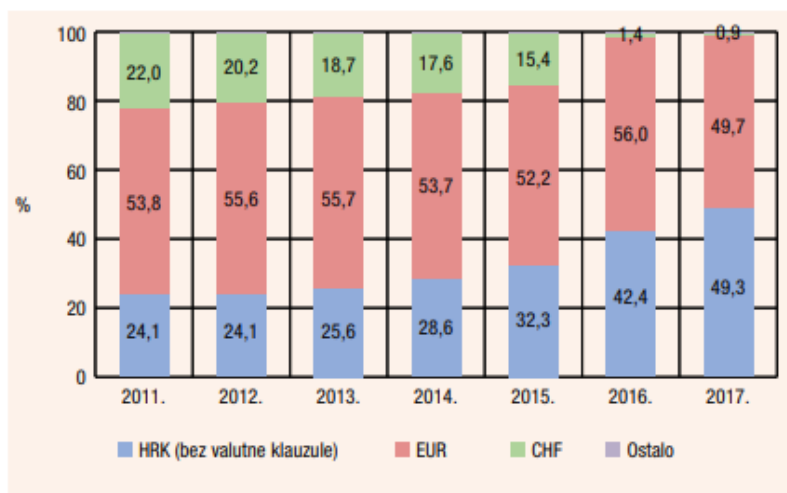

Izvor: HNB, Bilten o bankama br. 31, rujan 2018., str.16

Iz slike br. 1 vidljivo je da je polovicom 2014.g. došlo do naglog rasta kunskih stambenih kredita, a polovicom 2015.g. naglog pada ostalih stambenih kredita tj. u drugoj valuti. Najviše je došlo do promjene krajem 2015.g. gdje su mnogi građani konvertirali kredit iz CHF u kunski kredit.

U slici br. 2. Valutna struktura kredita stanovništvu prikazan je udio kredita HRK (bez valutne klauzule), EUR i CHF kredita u vremenu od 2011.g. do 2017.g.

Slika br. 2. Valutna struktura kredita stanovništvu

Izvor: HNB, Bilten o bankama br. 31, rujan 2018.,str.16

U prikazu slike br. 2 u razdoblju od 2011.g. do 2013.g. udio kredita u HRK (bez valutne klauzule) bio je podjednak od 24,1% do 25,6%. Isto tako je bio podjednak udio kredita u tom razdoblju u EUR od 53,8% do 55,7%. Udio kredita u CHF 2001.g. iznosio je 22,0% dok je sve godine nadalje bilježio pad.

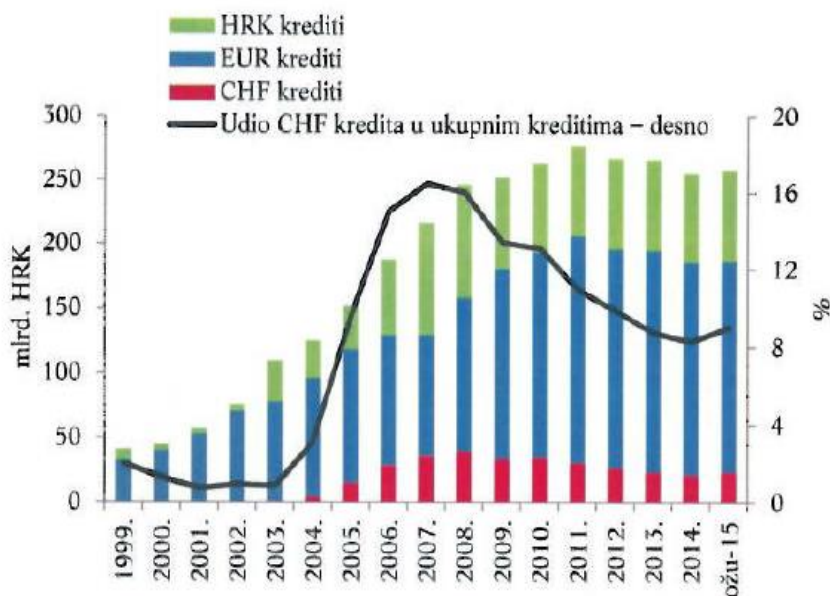
Konverzijom kredita krajem 2015.g. (iz CHF u EUR) došlo je do naglog pada udjela CHF kredita koji iznosi 1,4% u 2016.g. te 0,9% u 2017.g. što nam govori da je veliki udio kredita u CHF konvertiran u EUR.

U 2017.g. najveći udio kredita je 49,7% u EUR, dok je znatno manji udio u HRK od 49,3% , te je skoro došlo do jednake strukture ukupnih kredita stanovništva u HRK i EUR. CHF krediti u Hrvatskoj postojali su već 1999.g. no 2004.g. oni počinju naglo rasti te su uglavnom korišteni za financiranje sektora stanovništva (stambeni krediti i autokrediti).⁴⁷

⁴⁷ HNB, www.hnb.hr Izvješće o problematici zaduženosti građana u CHF kreditima, rujan 2015.(10.01.2019.)

U razdoblju od 2005.g. do 2007.g. ovi su krediti dosegli svoj vrhunac, te je u tom razdoblju odobreno gotovo 90% svih kreditnih stambenih CHF kredita.⁴⁸

Slika br. 3: Valutna struktura (neto) kredita u Hrvatskoj i udio CHF kredita

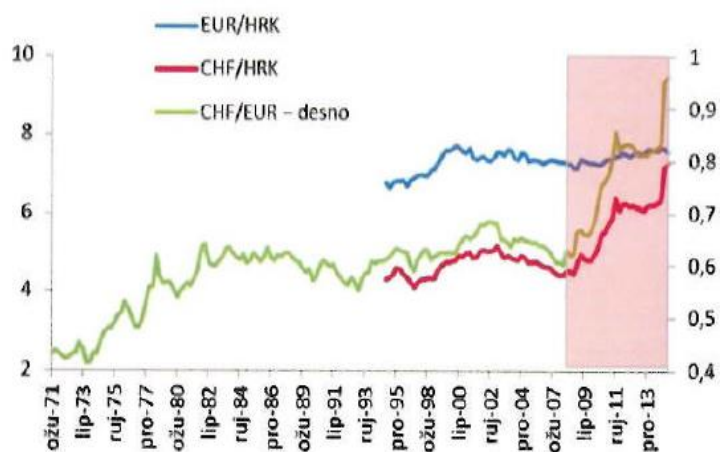

Izvor: HNB, Izvješće o problematici zaduženosti građana u CHF kreditima, rujan 2015.(10.01.2019.)

Iz slike br. 3 vidljiva je 2004.g. pojava CHF kredita u Hrvatskoj te nagli rast takvih kredita, koji su bili povoljniji s nižom kamatnom stopom od ponude drugih kredita u RH, a povijesno stabilan tečaj švicarskog franka prema euru, poticali su uvjerenje da su CHF krediti jednako rizični kao i EUR krediti. Stabilni tečaj eura prema švicarskom franku trajao je sve do početka financijske krize kada švicarski franak počinje kontinuirano rasti prema euru, a samim time i prema kuni. To je dovelo 2009.g. na dalje do pada udjela CHF kredita u valutnoj strukturi (neto) kredita u Hrvatskoj.

⁴⁸ HNB, www.hnb.hr Izvješće o problematici zaduženosti građana u CHF kreditima, rujan 2015.(10.01.2019.)

Slike br. 4: Povijesno kretanje tečajeva odabranih valuta

Izvor: HNB, Izvješće o problematici zaduženosti građana u CHF kreditima, rujan 2015.(10.01.2019.)

U slici br. 4 vidljivo je povijesno kretanje tečajeva odabranih valuta od ožujka 1971.g. do prosinca 2013.g.,. Crveno područje označuje razdoblje financijske krize krajem 2009.g. i iz kojeg se može vidjeti da je usko povezano s rastom tečaja CHF, te naglim rastom tečaja CHF do kojeg dolazi 2011.g. i koji je rastao i do 7,23 CHF/HRK (25.01.2011.g.).

Slika br. 5: Kretanje tečajeva odabranih valuta nakon 2008. godine

Izvor: HNB, Izvješće o problematici zaduženosti građana u CHF kreditima, rujan 2015.(10.01.2019.)

Iz slike br. 5 vidi se kretanje tečajeva CHF/HRK, CHF/EUR, EUR/HRK gdje možemo primjetiti da krajem 2010.g. dolazi do rasta tečaja CHF. Tečaj EUR/HRK bilježi blagi rast dok je 2015.g. tečaj CHF se skoro izjednačio s EUR u odnosu na HRK tečaj (07.02.2015. tečaj je iznosi 7,344 CHF/HRK a 7,73 EUR/HRK).

4.4. Usporedba aktualne ponude stambenih kredita u bankama u Republici Hrvatskoj

Na internetskoj stranici HNB ili putem besplatne mobilne aplikacije mHNB možemo naći aktualne ponude stambenih kredita u svim bankama u Republici Hrvatskoj. U primjeru Tablice br. 1. i Tablice br. 2. napravljena je usporedba aktualne ponude stambenih kredita u bankama u Republici Hrvatskoj u kunama i eurima.

Za primjer koji je naveden u Tablici 1. Ponuda stambenih kredita u kunama u odabranim bankama u RH, izabrana je i prikazana usporedba pet banaka s obzirom na odabranu valutu u ovom slučaju (kn) i vrstu kamatne stope odnosno svim kamatnim stopama (varijabilna, fiksna i kombinirana).

TABLICA BR. 1: Ponuda stambenih kredita u kunama (kn) u odabranim bankama u RH

KREDITNA INSTITUCIJA	VARIJABILNE STOPE						FIKSNE STOPE						KOMBINIRANE STOPE					
	sajtni iznos	sajdući rok (mj.)	EKS %	referentni parametar		stopa %	salazada do 2010. %	sajtni iznos	sajdući rok (mj.)	EKS %	salazada do 2010. %	sajtni iznos	sajdući rok (mj.)	EKS %	referentni parametar		salazada do 2010. %	
				salazir	stopa %										salazir	stopa %		
Erste&Steiermarkische Bank dd	2.000.000,00	360	4,55	6MNRS2	0,36	4,1	0	2.000.000,00	120	5,33	0,0/0,0	2.000.000,00	360	4,47	6MNRS2	0,0/0,0		
Hrvatska poštanska banka d.d.	2.000.000,00	360	4,73	6MNRS1	0,52	4,08	1	Nema u ponudi			0,0/1,0	2.000.000,00	360	4,94	6MNRS1	0,0/1,0		
Karlovačka banka d.d.	1.500.000,00	360	3,83	6MNRS3	0,41	3,39	2,5	1.500.000,00	180	4,04	2,5/0,0					0,0/0,0		
Privredna banka Zagreb d.d.	2.300.000,00	360	4,32	6MNRS1	0,52	3,65	0	2.300.000,00	120	4,98	0,0/0,0	2.300.000,00	360	4,54	6MNRS1	0,0/0,0		
Zagrebačka banka d.d.	2.000.000,00	360	4,21	6MNRS1	0,52	3,44	0	2.000.000,00	120	4,82	0,0/0,0	2.000.000,00	360	4,03	6MNRS1	0,0/0,0		

Izvor: Vlastita izrada autora temeljem podataka Hrvatske narodne banke, Informativna lista ponude kredita potrošačima, www.hnb.hr. (18.01.2019.)

U naprijed navedenoj tablici prikazane su ponude banke Erste&Steirmärkische Bank d.d., Hrvatske poštanske banke d.d., Karlovačke banke d.d., Privredne banke Zagreb d.d., i Zagrebačke banke d.d.

Kod varijabilne kamatne stope maksimalni iznosi ponude kredita kreću se od 1.500.000,00 kn do 2.300.000,00 kn, sve s jednakim rokom otplate koji u ovom primjeru iznosi 360 mjeseci. Efektivna kamatna stopa odnosi se na maksimalan iznos kredita koja u ovom primjeru iznosi od 3,83% do 4,73%. Najmanju kamatnu stopu za ovaj primjer ima Karlovačka banka d.d. u iznosu 3,83%, a najveću kamatnu stopu ima Hrvatska poštanska banka d.d., te iznosi 4,73%.

Kod fiksne kamatne stope maksimalni iznosi kredita kreću se od 1.500.000,00 kn do 2.300.000,00 kn, s tim da Hrvatska poštanska banka d.d. takav kredit nema u ponudi, a rokovi otplate iznose od 120 mjeseci do 180 mjeseci. Efektivna kamatna stopa odnosi se na maksimalan iznos kredita koja u ovom primjeru iznosi od 4,04% do 5,33%. Najmanju kamatnu stopu za ovaj primjer ima Karlovačka banka d.d. u iznosu 4,04%, a najveću kamatnu stopu ima Erste&Steirmärkische Bank d.d., te iznosi 5,33%.

Kombinirane kamatne stope jesu kamatne stope u ponudi za konkretnu vrstu kredita, koje se mogu ugovoriti tako da se unaprijed definira razdoblje u kojem će se primjenjivati fiksna i razdoblje u kojem će se primjenjivati promjenjiva kamatna stopa. Kod kombinirane kamatne stope iznosi kredita kreću se od 2.000.000,00 kn do 2.300.000,00 kn, s tim da Karlovačka banka d.d. takav kredit nema u ponudi, sve s jednakim rokom otplate koji u ovom primjeru iznosi 360 mjeseci. Efektivna kamatna stopa odnosi se na maksimalan iznos kredita koja u ovom primjeru iznosi od 4,03% do 4,94%. Najmanju kamatnu stopu za ovaj primjer ima Zagrebačka banka d.d. u iznosu 4,03%, a najveću kamatnu stopu ima Hrvatska poštanska banka d.d., te iznosi 4,94%.

U sklopu informacija o naknadama za prijevremenu konačnu otplatu kredita, navedena je najveća visina naknade koja se naplaćuje kod prijevremene konačne otplate. Za sve vrste kredita (varijabilna, fiksna, kombinirana kamatna stopa) naknada iznosi od 0,0% do 1,0%.

Za primjer koji je naveden u Tablici br. 2. Ponuda stambenih kredita u eurima u odabranim bankama u RH, izabrana je i prikazana usporedba pet banaka s obzirom na odabranu valutu u ovom slučaju (EUR) i vrstu kamatne stope odnosno svim kamatnim stopama (varijabilna, fiksna i kombinirana).

TABLICA BR. 2: Ponuda stambenih kredita u eurima (EUR) u odabranim bankama u RH

KREDITNA INSTITUCIJA	VARIJABILNE STOPE						FIKSNE STOPE						KOMBINIRANE STOPE			
	najveći iznos	najduži rok (mj.)	EKS %	referentni parametar		raznaka a do 2010. %	najveći iznos	najduži rok (mj.)	EKS %	raznaka do 2010. nakon 2010. %	najveći iznos	najduži rok (mj.)	EKS %	referentni parametar	raznaka do 2010. nakon 2010. %	
				stopa %	stopa %											naziv
Erste&Steiermarkische Bank dd	500.000,00	360	3,92	6MNRS1	0,45	3,40	0,0	500.000,00	240	5,17	0,0/0,0	500.000,00	360	3,94	6MNRS1	0,0/0,0
Hrvatska poštanska banka d.d.	265.000,00	360	4,42	6MNRS1	0,45	3,85	1,0	nema u ponudi			0,0/1,0	265.000,00	360	4,94	6MNRS1	0,0/1,0
Karlovačka banka d.d.	200.000,00	360	3,78	6MNRS3	0,54	3,21	2,5	200.000,00	120	3,89	2,5/0,0	nema u ponudi				0,0/0,0
Privredna banka Zagreb d.d.	350.000,00	360	3,75	6MNRS1	0,45	3,16	0,0	350.000,00	120	4,66	0,0/0,0	350.000,00	360	4,02	6MNRS1	0,0/0,0
Zagrebačka banka d.d.	250.000,00	360	3,55	6MNRS1	0,45	2,87	0,0	250.000,00	180	4,49	0,0/0,0	250.000,00	360	3,51	6MNRS1	0,0/0,0

Izvor: Vlastita izrada autora temeljem podataka Hrvatske narodne banke, Informativna lista ponude kredita potrošačima, www.hnb.hr. (18.01.2019.)

U naprijed navedenoj tablici prikazane su ponude banke Erste&Steirmärkische Bank d.d., Hrvatske poštanske banke d.d., Karlovačke banke d.d., Privredne banke Zagreb d.d. i Zagrebačke banke d.d.

Kod varijabilne kamatne stope maksimalni iznosi ponude kredita kreću se od 200.000,00 EUR do 500.000.00 EUR, sve s jednakim rokom otplate koji u ovom primjeru iznosi 360 mjeseci. Efektivna kamatna stopa odnosi se na maksimalan iznos kredita koja u ovom primjeru iznosi od 3,55% do 4,42%. Najmanju kamatnu stopu za ovaj primjer ima Zagrebačka banka d.d. u iznosu 3,55%, a najveću kamatnu stopu ima Hrvatska poštanska banka d.d., te iznosi 4,42%.

Kod fiksne kamatne stope maksimalni iznosi ponude kredita kreću se od 200.000,00 EUR do 500.000.00 EUR, s tim da Hrvatska poštanska banka d.d. takav kredit nema u ponudi, a rokovi otplate iznose od 120 mjeseci do 240 mjeseci. Efektivna kamatna stopa odnosi se na maksimalan iznos kredita koja u ovom primjeru iznosi od 3,89% do 5,17%. Najmanju kamatnu stopu za ovaj primjer ima Karlovačka banka d.d. u iznosu 3,89%, a najveću kamatnu stopu ima Erste&Steirmärkische Bank d.d., te iznosi 5,17%.

Kombinirane kamatne stope su kamatne stope u ponudi za konkretnu vrstu kredita, koje se mogu ugovoriti tako da se unaprijed definira razdoblje u kojem će se primjenjivati fiksna i razdoblje u kojem će se primjenjivati promjenjiva kamatna stopa.

Kod kombinirane kamatne stope maksimalni iznosi ponude kredita kreću se od 250.000,00 EUR do 500.000.00 EUR, s tim da Karlovačka banka d.d. takav kredit nema u ponudi, sve s jednakim rokom otplate koji u ovom primjeru iznosi 360 mjeseci. Efektivna kamatna stopa odnosi se na maksimalan iznos kredita koja u ovom primjeru iznosi od 3,51% do 4,94%. Najmanju kamatnu stopu za ovaj primjer ima Zagrebačka banka d.d. u iznosu 3,51%, a najveću kamatnu stopu ima Erste&Steirmärkische Bank d.d., te iznosi 4,94%.

U sklopu informacija o naknadama za prijevremenu konačnu otplatu kredita, navedena je najveća visina naknade koja se naplaćuje kod prijevremene konačne otplate. Za sve vrste kredita (varijabilna, fiksna, kombinirana) naknada iznosi od 0,0% do 1,0%.

Prije su se građani najčešće odlučivali za podizanje kredita u banci u kojoj su imali otvoreni račun, a na ovaj način postiglo se da se banke zalažu za svakog klijenta pružajući mu što bolje uvjete.

5. PLASMAN KREDITA U ŠVICARSKIM FRANCIMA

Uzroci rasta CHF kredita u Hrvatskoj sredinom prošlog desetljeća mogu se podijeliti na međunarodne i domaće. Povijesno stabilan tečaj švicarskog franka prema euru, a time i kune prema švicarskom franku, kao i istodoban kamatni defencijal u korist švicarskog franka iz perspektive dužnika poticali su uvjerenje da su CHF jednako rizični kao i EUR krediti, a povoljniji glede kamatne stope. Ako se promatra duže razdoblje, od početka 70-ih do sredine 80-ih prošlog stoljeća, švicarski franak je snažno aprecirao u odnosu na njemačku marku, odnosno na euro nakon čega je uslijedilo tridesetogodišnje razdoblje njegova stabilnog kretanja (s manjim oscilacijama).⁴⁹

Niža kamatna stopa kreditno sposobnim dužnicima omogućavala je podizanje većeg iznosa kredita ako je bila riječ o CHF kreditu u odnosu na EUR kredit. Unutar bankovnih grupacija kojima pripadaju banke u Hrvatskoj već su postojala iskustva sa CHF kreditima. Što se tiče domaćih uzroka, svakako treba spomenuti optimizam na tržištu, odnosno očekivanje porasta dohotka, ali i očekivanja na tržištu nekretnina jer je u tom razdoblju u Hrvatskoj ostvaren znatan rast cijena na tržištu nekretnina, a i očekivao se nastavak cijena u budućnosti.⁵⁰

Kuna je od samoga uvođenja bila jedna od najstabilnijih valuta u svijetu. Zato je svrha ugovaranja kredita uz valutnu klauzulu prestala postojati. Vrijednost kredita dana u kunama bila je stabilna kao i vrijednost kredita u eurima koji je uveden 1999. godine. Iako je prestao postojati razlog ugovaranja valutne klauzule, banke su i dalje davale kredite uz valutnu klauzulu. Nisu imale povjerenje u stabilnost kune usprkos činjenici da je ona bila stabilnija čak i od eura koji je bio službena valuta zemalja vlasnika većine banaka u Republici Hrvatskoj u razdoblju od uvođenja eura sve do 2014. godine.⁵¹

Naime, u tom je razdoblju kuna prosječno aprecirala (povećavala vrijednost) prema košarici konvertibilnih valuta koje su najvažnije u međunarodnim plaćanjima Republike Hrvatske.

U razdoblju između 2001. i 2008. godine do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, banke su u svijetu uvodile nove proizvode kako bi povećale svoju profitabilnost.

⁴⁹ HNB, www.hnb.hr Izvješće o problematici zaduženosti građana u CHF kreditima, rujan 2015.(10.01.2019.

⁵⁰ HNB, www.hnb.hr Izvješće o problematici zaduženosti građana u CHF kreditima, rujan 2015.(10.01.2019.

⁵¹ Babić, M.: Valutna klauzula, *Obnov. život*, 70,3,2015., str.395

Tako su u Republici Hrvatskoj banke uvele kredite u švicarskim francima uz niske kamatne stope. Zajmotražitelji, građani i poduzeća pohrlili su uzimati te jeftine kredite, ali uz valutnu klauzulu. Sve je bilo dobro dok tečaj švicarskoga franka nije naglo aprecirao što je bila direktna posljedica nestabilnosti eura koja je uzrokovana krizom u Grčkoj, Irskoj, Portugalu, Italiji i Španjolskoj. Kada euro deprecira, švicarski franak aprecira jer vlasnici kapitala bježe iz eura u švicarski franak budući da im je termimska premija, zbog porasta tečaja švicarskoga franka, veća od kamatnog pariteta, razlike u kamatnim stopama u Eurozoni i Švicarskoj. To povećava potražnju za švicarskim francima pa švicarski franak aprecira, raste mu cijena. Navedeno je rezultiralo znatnim povećanjem kreditne obveze dužnika s valutnom klauzulom u švicarskim francima u Republici Hrvatskoj. Neki dužnici više nisu bili u mogućnosti uredno ispunjavati kreditne obveze. Raste broj neizvršenih dospjelih otplata. Nastaje problem za dužnika (ovrhe), ali i za banke vjerovnike (raste iznos neotplaćenih kredita i rezervacija za te kredite, pa se smanjuje njihov kapital). Zato postoji interes i dužnika i vjerovnika da se riješi nastali problem.⁵²

Važno je naglasiti kako otprilike 4% hrvatskih obitelji ima stambene kredite u švicarskim francima. Dužnici sa stambenim kreditima nisu nužno najugroženiji sloj hrvatskog društva. Dio dužnika s obvezama u francima, međutim, predstavlja hrvatski subprime, dužnike vrlo slabe i upitne kreditne sposobnosti. U takvim slučajevima banke moraju preuzeti gubitak koji slijedi iz loše poslovne odluke.⁵³

5.1. Rješavanje kredita u švicarskim francima i ulozi HNB-a

Izneseno je mnogo prijedloga za rješenje problema dužnika u švicarcima u Republici Hrvatskoj. Svaka je strana najviše gledala svoje vlastite interese u iznošenju prijedloga rješenja problema, a jedino iskrenom komunikacijom dužnika i vjerovnika, strpljenjem i kompromisom može pronaći najbolje rješenje problema za obje strane. Prijedlozi koji su dolazili od dužnika vodili su više brigu o interesima dužnika, dok su oni prijedlozi koji su dolazili od strane banaka uglavnom nastojali zaštititi interese vjerovnika.

Važno je naglasiti kako HNB nema nikakvog utjecaja na kretanje tečaja švicarskog franka i kune i to iz razloga što je tečaj kune vezan uz euro, a vezan je uz euro jer je velika većina depozita i kredita u euru, odnosno vezana uz euro.

⁵² Babić, M.:op.cit.str.395

⁵³ HNB, www.hnb.hr priopćenje za javnost, siječanj 2015.(03.01.2019.)

Kreditu u Republici Hrvatskoj općenito su u većini vezani uz euro. Potkraj 2014. godine kod sektora stanovništva krediti u švicarskim francima čine oko 16% ukupnog iznosa kredita.⁵⁴ Švicarski franci ponajviše su prisutni kod stambenih kredita, gdje čine oko 38% iznosa stambenih kredita.⁵⁵

Ako se gledaju primjerice već spomenuti stambeni krediti sa valutnom klauzulom u švicarskim francima, treba naglasiti kako HNB kontinuirano kontrolira otvorenu valutnu poziciju banaka. Iz povijesnih podataka proizlazi da otvorena pozicija nije bila izvor zarade banaka kada se radilo o kreditima u švicarskim francima. S druge strane, smanjenje kamatne stope na kredite u švicarskim francima i veća stopa nenaplativosti kredita potpuno su eliminirali zaradu od tih kredita. Za usporedbu, na 1000 eura stambenih kredita u eurima banke godišnje zarade otprilike 25 eura. Takve zarade nema na stambenim kreditima u francima.⁵⁶

Konverzija kredita u kune po tečaju koji se razlikuje od tržišnog prouzročuje znatne troškove. To je vezano uz činjenicu da svaka konverzija bankovne imovine ujedno traži i konverziju obveza banke. Konverzija kredita u francima po tečaju različitom od tržišnog zahtijeva plaćanje tečajne razlike, što primjerice u slučaju konverzije stambenih kredita u francima po tečaju od 6,39 znači trošak od gotovo 3,8 milijarda kuna.⁵⁷

Konverzija po nižim tečajevima bila bi mnogo skuplja. Može se zaključiti kako banke nemaju zaradu na kreditima u švicarskim francima.

Kada bi se krediti konvertirali u drugu valutu po početnom tečaju, kamatna stopa trebala bi odgovarati valuti kredita. Kamatna stopa na kredite u francima u trenutku odobravanja iznosila je 4,6%.⁵⁸ Krediti u kunama imali su za otprilike 2,5 postotnih bodova višu kamatnu stopu od početne za franke, odnosno za gotovo 4 postotna boda višu kamatnu stopu od one koju trenutačno plaćaju dužnici s obvezama u francima.⁵⁹

Premda bi takvo izjednačavanje dužnika s kreditima u francima i dužnika s kreditima u kunama smanjilo iznose preostalog duga, to bi većini dužnika u francima povećalo anuitete.

⁵⁴ HNB, www.hnb.hr, Priopćenje za javnost, siječanj 2015.(03.01.2019.)

⁵⁵ Ibid., str. 2

⁵⁶ Ibid., str. 6

⁵⁷ Ibid., str. 7

⁵⁸ Ibid., str. 8

⁵⁹ Ibid.,

Preračunavanje kredita u francima u kune po početnom tečaju uz kamatnu stopu koja je vrijedila za kunske kredite impliciralo bi da većina dužnika zapravo i nije preplatila kredit. Dosta je onih koji bi, upravo suprotno od toga, morali nadoplatiti razliku.

Rješavanje ovog problema je vrlo kompleksno, stoga se može reći kako potpuno rješenje koje bi zadovoljilo obje strane, dužnike i vjerovnike nije postignuto, već je pronadeno privremeno zadovoljavajuće rješenje problema. Pri rješavanju ovoga problema treba imati na umu nekoliko stvari. Prvo, zaštita od valutnog rizika može se izvršiti tzv. *hedging-om*, dakle pokrivanjem potraživanja kupnjom duga iste vrste i iste ročnosti, no to moraju učiniti banke.⁶⁰ Dakle, dužnici su tu u nepovoljnijem položaju tako da dužnik i vjerovnik nisu u ravnopravnom položaju. Drugo, postavlja se pitanje ako je kuna stabilna valuta, zašto je uopće ugovarana valutna klauzula za postojeće kredite? Treće, ako su ugovoreni krediti isplaćeni u švicarskim francima, onda dužnici nemaju izbora i prisiljeni su otplatiti kredit u valuti u kojoj su ga i podigli.⁶¹

Dužnici su imali manju mogućnost pokrivanja tečajnog rizika nego banke, banke su toga postale svjesne pa su, sudeći po razvoju situacije voljne popustiti i dati olakšice dužnicima, ali uz uvjet da im zauzvrat država to nadoknadi. Jedno od postavljeni pitanja bilo je zašto bi porezni obveznici sudjelovali u pokrivanju gubitka mogućih profita banaka zbog promjene tečaja švicarskoga franka?

Porezni obveznici nisu sudjelovali u raspodjeli profita koje su banke ostvarile od poskupljenja švicarskoga franka, za boljitak gospodarstva i društva u cjelini treba prestati sa općeprihvaćenom praksom da su profiti privatni, a da gubitke pokriva društvo i da se oni socijaliziraju.⁶²

Prema mišljenju Mate Babića, kako je kuna vrlo stabilna valuta, svrha postojanja valutne klauzule kod ugovaranja kredita u Republici Hrvatskoj više ne postoji, stoga je nužno mijenjati odgovarajući članak Zakona o obveznim odnosima koji je dopuštao valutnu klauzulu. Sve kredite ubuduće treba davati u isključivo u kunama, a kunske kredite koji su dani uz valutnu klauzulu konvertirati u kune (osim onih koji su stvarno dani u stranoj valuti)⁶³

⁶⁰ Babić, M.:op.cit.str.396

⁶¹ Ibid., str. 396

⁶² Ibid., str. 396

⁶³ Ibid., str. 396

Važno je naglasiti kako je cijela situacija složena jer je konvertiranje svih kredita u kune u interesu dužnika, ali ne i banaka. Od banaka se mogao očekivati otpor, jer bi konverzijom banke mogle izgubiti velike potencijalne profite od eventualnih nadolazećih aprecijacija valute uz koje su krediti u valutnoj klauzuli vezani.⁶⁴

Tvrđnja mnogih predstavnika financijskih institucija kako bi se konverzijom svih kredita u kune te ukidanjem valutne klauzule narušila stabilnost financijskog sustava nije utemeljena, a dokaz tome je konverzija jugoslavenskih dinara u hrvatske dinare ili hrvatskih dinara u kune pri čemu provedenim preračunavanjem svih potraživanja i obveza u kune nije ugrožena stabilnost financijskog sustava.⁶⁵

U nastavku je dan pregled mjera iz 2015.g., koje su se učestalo pojavljivale u javnim raspravama s popratnim kvantifikacijama njihovih učinaka na dužnike, banke, proračun i međunarodne pričuve. Ovim prijedlozima mjera došlo bi do olakšavanja položaja dužnika u švicarskim francima.⁶⁶

- **Zamrzavanje otplatnog tečaja na 6,39 kuna za 1 CHF u idućih godinu dana izmjenom Zakona o potrošačkom kreditiranju.** Opcija koju je kao kratkoročnu mjeru izabrala Vlada Republike Hrvatske, a omogućava dužnicima da godinu dana otplaćuju anuitet kredita po tečaju koji je vrijedio prije odluke Švicarske narodne banke da prekine vezivanje tečaja švicarskog franka uz euro. Tečajne razlike idu u potpunosti na račun banaka.

Procijenjeni okvirni učinak na kamatne prihode banaka, uz pretpostavku tečaja EUR/CHF 1 : 1, je njihovo smanjenje za otprilike 400 milijuna kuna u godini dana.
Nositelji: Vlada i Sabor Republike Hrvatske.

- **Smanjenje kamatne stope.** Da bi prosječna anuitetna rata kredita vezanog uz franak ostala otprilike ista, pri trenutnom tečaju franka bilo bi potrebno smanjiti kamatnu stopu na 0,7%. Veći pozitivan učinak u relativnom smislu bio bi kod kredita s većim preostalim dospijecem, znači u prosjeku većih kredita.

Kamatna stopa ne bi se više mogla znatnije spuštati u slučaju daljnje aprecijacije franka. Pitanje je što bi se događalo u slučaju deprecijacije franka, kolika bi

⁶⁴ Ibid., str. 396

⁶⁵ Ibid., str. 396

⁶⁶ Udruge franak, www.udrugafanak.hr/ (pristupljeno 05.01.2019.)

deprecijacija dovela do korekcije kamatnih stopa naviše. Ako je cilj, kao i kod prethodne opcije, fiksiranje anuiteta onakvog kakav je bio u situaciji prije izlaska franka iz vezivanja uz euro, to bi bilo potrebno odrediti. Pod pretpostavkom zadržavanja tečaja na trenutnoj razini idućih godinu dana, procijenjeni gubitak, koji bi u potpunosti išao na teret bankarskog sustava, iznosi oko pola milijarde kuna.

Nositelji : Vlada i Sabor Republike Hrvatske.

- **Formiranje *balona* odgođenih potraživanja.** Radi o opciji koja omogućava dužnicima da idućih godinu dana otplaćuju anuitet kredita po tečaju koji je vrijedio prije odluke Švicarske narodne banke da prekine vezivanje tečaja franka uz euro. Međutim, u ovoj varijanti tečajne razlike između tržišnog i fiksnog tečaja otplate anuiteta sele se u nekom razdoblju, primjerice u razdoblju od 5 godina, u *balon*, ako je tržišni tečaj franka jači od fiksnog kao odgođeno potraživanje, a ako je slabiji, kao smanjenje tog potraživanja. Nakon proteka vremena u kojem se ustanovljuje *balon*, utvrđuje se stanje i odlučuje na koji način će se, ako je stanje potraživanja pozitivno, ona riješiti (odgođenom otplatom, otpisom dijela/cijelog potraživanja, podjelom potraživanja između vjerovnika i dužnika uz participaciju Republike Hrvatske). Nositelji : banke, klijenti, HNB (regulatorni tretman) i Vlada Republike Hrvatske.
- **Konverzija valutno indeksiranih kredita u kune.** Konverzija svih valutno indeksiranih stambenih kredita u kune prema tržišnom tečaju, kao u mađarskom modelu, podrazumijevala bi smanjenje međunarodnih pričuva Republike Hrvatske za 7,8 milijarda eura, odnosno 73%, i pale bi na 2,9 milijarda eura. Ako bi se iz konverzije isključili dužnici s kreditima u eurima, što je upitno sa stajališta ravnopravnosti položaja dužnika, smanjenje međunarodnih pričuva Republike Hrvatske iznosilo bi 3,2 milijarde (30%). Dakle, eventualna konverzija svih stambenih kredita indeksiranih uz valutnu klauzulu u kune imala bi ekstremne implikacije na adekvatnost međunarodnih pričuva Republike Hrvatske.
- **Konverzija valutno indeksiranih kredita u švicarskim francima u eure.** U tom slučaju ne bi došlo do smanjenja deviznih pričuva, ali konverzija kredita u švicarskim francima u druge valute implicirala bi porast kamatne stope za korisnike kredita sa sadašnjih 3,23%.

Konverzija kredita po tečaju različitom od tržišnog izazvala bi gubitke jednake onima pri konverziji u kune po tečaju različitom od tržišnog. Mogućnost konverzije valutno indeksiranih kredita u švicarskim francima u eure tržišno je raspoloživa opcija u Republici Hrvatskoj (dok je u Mađarskoj bila propisana zakonom).

- **Bez zakonskih intervencija u odnose osmisliti paket regulatorno-poreznih mjera kojima bi se, bez korištenja proračunskih sredstava, banke dopunski motiviralo na rješavanje odnosa s financijski slabim klijentima.** U današnjoj situaciji u interesu je banaka riješiti taj problem, budući da su cijene nekretnina niske, tržišta nelikvidna, a šansa naplate od klijenta nakon prodaje nekretnine vrlo je mala. Zato je bankama u većini slučajeva sporazumno rješenje koje stanare ostavlja u nekretnini bolje od deložacije. Takva su rješenja bolja i dužnicima jer ih izlažu mnogo manjem stresu i trošku. Da bi banke preuzele aktivniju ulogu u kreiranju rješenja, potrebno ih je podržati regulativom. Takva bi rješenja bila preugovaranje kredita polazeći od današnje vrijednosti nekretnine i kreditne sposobnosti dužnika, a u krajnjem slučaju prijenos nekretnine na banku s dugoročnim ugovorom o zakupu i pravom prvokupa nekretnine.

Tijekom trajanja zakupa klijent bi imao mnogo niže troškove nego što ima danas, a zbog posebnih bi poreznih bonifikacija bio u prednosti pri ponovnoj kupnji iste nekretnine. Nositelji : banke, HNB i Vlada Republike Hrvatske.

Izbor između različitih opcija ponajprije je politički izbor, zbog karaktera takvih odluka. HNB nema ni mandat ni sredstva donositi odluke političkog karaktera, ali će nastaviti činiti sve unutar svog mandata, kako bi u suradnji s drugim akterima omogućio nalaženje najboljih rješenja, onog kompromisnog koji bi zadovoljio obje strane, u interesu društva i cjelokupnog gospodarskog sustava Republike Hrvatske.⁶⁷

⁶⁷ HNB, www.hnb.hr, Priopćenje za javnost, siječanj 2015., str. 11(03.01.2019.)

5.2. Rješavanje kredita u švicarskim francima i ulozi Udruge Franak

Udruga Franak osnovana je 22. srpnja 2011. s ciljem postizanja rješenja za sve građane koji su se našli u bezizlaznoj situaciji, jer je sav rizik tržišnih kretanja prebačen isključio na jednu ugovornu stranu – korisnika kredita. Iz recentnih financijskih izvješća banaka prisutnih na domaćem tržištu vidljivo je kako se kao njihov najveći izvor profita u uvjetima krize pojavljuje upravo zbog visoke kamatne stope.⁶⁸

Nekim građanima je porasla rata i do 65% više u odnosu na početni iznos, na čijem temelju je bila prosuđivana kreditna sposobnost. Smatrajući kako se je potrebno suprotstaviti takvoj društvenoj neodgovornosti i socijalnog neosjetljivosti banaka prema građanima Republike Hrvatske, ista je osnovana te je sve ove godine odigrala ključnu ulogu u donošenju presudnih odluka vezano uz konverziju švicarskih franaka, zamrzavanje tečaja te općenito rješavanje najvažnijeg pitanja svakog građana, a to je ustavom i zajamčeno pravo na normalan život.

Nakon podizanja prve kolektivne tužbe protiv poslovnih banaka u Hrvatskoj, Udruga Franak 05.04.2012.g. inicirala je podizanje nove, dopunjene i proširene tužbe koju podiže za to ovlaštenu Hrvatski savez udruga za zaštitu potrošača - Potrošač. Udruga Potrošač je imala ovlasti za podizanje tužbe za zaštitu kolektivnih interesa potrošača na temelju Uredbe Vlade RH, te je temeljem toga podignuta tužba protiv osam banaka koje posluju u Republici Hrvatskoj i to: Zagrebačka banka d.d., Privredna banka Zagreb d.d., Erste&Steirmärkische Bank d.d., Raiffeisenbank Austria,d.d., Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.,(sada: Addiko bank), OTP banka d.d., Società Generale- Splitska banka d.d. i Volksbank d.d. (sada: Sberbank).⁶⁹

Tužbenim zahtjevom predlagalo se da se donese presuda kojom se tuženim bankama nalaže sljedeće:⁷⁰

- da tužene banke obračunavaju iznose kredita po tečaju CHF-a pri isplati kredita i da u skladu s time promjene ugovorne odredbe u kunske kredite ili kredite s valutnom klauzulom u EUR,
- da tužene banke promjene ugovorne odredbe na takav način da varijabilna kamatna stopa sadrži fiksnu bankarsku maržu i varijabilni, egzaktno i transparentno, određivi dio,

⁶⁸ Udruga franak, www.udrugafanak.hr/(pristupljeno 11.01.2019.)

⁶⁹ Udruga franak, www.udrugafanak.hr/ (pristupljeno 05.02.2019.)

⁷⁰ Ibid;

- da tužene banke obračunaju razliku uplaćenih rata u skladu s promijenjenim odredbama o valutnoj klauzuli i kamatama te da razliku isplate oštećenim potrošačima,
- da tužene banke plate sve troškove nastale iz izmjena ugovorenih odredaba te da nema vremenskih ograničenja za mogućnost izmjene tih odredaba.

Udruga Franak zastupala je mišljenje da se navedeni problem može riješiti inicijativom Vlade i Sabora, tako da se bankarskom sektoru što prije nametnu striktniji zakonski okviri.

Na osnovi podizanja prve kolektivne tužbe protiv poslovnih banaka u Hrvatskoj, 04.07.2013.g. donesena je nepravomoćna presuda suca Radovana Dobrovića Trgovačkog suda u Zagrebu broj 26.P-1401/2012 protiv osam najvećih hrvatskih banaka koje su plasirale kredite s valutnom klauzulom CHF, te im je naloženo da se u svim ugovorima s valutnom klauzulom CHF glavnice moraju prikazati u kunskim iznosima prema tečaju franka na početku kredita te da se sve kamate moraju prikazati kao fiksne kamate koje su početno ugovorene.⁷¹

Ministarstvo financija aktivno se uključilo u rješavanje problema kredita u CHF te je osnovalo Radnu skupinu početkom 2015. godine odmah nakon fiksiranja tečaja u cilju iznalaženja trajnog rješenja na dobrovoljnoj osnovi čiji članovi su bili, osim predstavnika Udruge franak i predstavnika kreditnih institucija, predstavnici Ministarstva pravosuđa i Ministarstva socijalne politike i mladih. Predstavnici Udruge franak predlagali su konverziju kredita u CHF u kredite u kunama po početnom tečaju uz daljnju primjenu fiksne kamatne stope jednake početnoj kamatnoj stopi, dok su predstavnici kreditnih institucija predlagali prodaju potraživanja i založene imovine specijaliziranoj državnoj agenciji uz naknadu na temelju tržišne vrijednosti nekretnine te zaštićeni najam s pravom prvokupa za dužnika te otpust duga preko visine vrijednosti kupljenog stana uz podmirenja duga prijenosom stana u vlasništvo banci, slobodnog od osoba i stvari i bez poreznog opterećenja kupoprodaje (walk away opcija), a prema socijalnim kriterijima.⁷²

⁷¹ Udruga franak, www.udrugafanak.hr/ (pristupljeno 05.02.2019.)

⁷² Vlada RH, [www.vlada.gov.hr.](http://www.vlada.gov.hr/), Nacrt prijedloga Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o potrošačkom kreditiranju s konačnim prijedlogom Zakona, rujna 2015. (pristupljeno 05.02.2019.)

S obzirom da vjerovnici i dužnici u CHF do sada nikako nisu uspjeli iznaći obostrano prihvatljivo rješenje, niti su pregovori vođeni u Ministarstvu financija urodili plodom, sve naprijed navedeno navelo je zakonodavca da ovim Zakonom postavi temelj za trajno rješenje problema u CHF.⁷³

Zakonom se provodi konverzija kredita s ugovorenim zaštitnim mehanizmom u CHF u kredit sa ugovorenim zaštitnim mehanizmom u EUR, koji odgovara stvarnoj valuti izvora sredstava kojom su vjerovnici raspolagali, te odgovara valuti u kojoj su denominirana tržišta nekretnina i drugih roba koje su najvećim dijelom nabavljane navedenim kreditima.⁷⁴

Ova zakonodavna intervencija bila je izvanredna i jednokratna, a temelji se na ustavnom načelu da je Republika Hrvatska jedinstvena i nedjeljiva socijalna država (članak 1. Ustava) i na načelu da je država ta koja potiče gospodarski napredak i socijalno blagostanje građana (članak 49. Ustava).⁷⁵

Kao trajno rješenje predloženo ovim Zakonom uređena je konverzija kredita u CHF u kredite u EUR, odnosno konverzija kredita u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredite u kunama s valutnom klauzulom u EUR.⁷⁶

Ciljevi konverzije su osigurati redovitu otplatu kreditnih zaduženja dužnika, u iznosu i pod uvjetima koji dužnika ne dovode u neravnopravan i dužnički ovisan položaj u odnosu na vjerovnika, pri tome se vodeći načelom kojim se osigurava ravnopravan, a nikako povoljniji položaj u odnosu na dužnike koji su ugovorili zaštitni mehanizam u EUR.⁷⁷

Sukladno tome, ovim Zakonom uređuje se način izračuna konverzije kredita u CHF u kredit u EUR odnosno kredita u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredit u kunama s valutnom klauzulom u EUR na način da se položaj potrošača s kreditom denominiranim u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u EUR, a položaj potrošača s kreditom denominiranim u kunama s valutnom klauzulom u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR.

⁷³ www.vlada.gov.hr, op.cit.str. 4

⁷⁴ Ibid., str. 5

⁷⁵ Ibid,

⁷⁶ Ibid;

⁷⁷ Ibid;

Upravo zahvaljujući radu Udruge Franak vršeći pritisak na Vladu RH organizirajući brojne prosvjede u RH, Hrvatski sabor je donio Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o kreditnim institucijama dana 25.09.2015.g. s konverzijom kredita denominiziranih u chf i denominiranih u kunama s valutnom klauzulom u chf.

Ovom Izmjenom Zakona o potrošačkom kreditiranju obuhvaćeni su svi krediti u CHF odnosno s valutnom klauzulom u CHF, bez obzira na vrstu i namjenu te rok trajanja u kojima dužnikova obveza iz kredita ili obveza vraćanja primljenog koja je nastala zbog prestanka ugovora o kreditu nije ispunjena ili je prisilno ostvarena. Navedenim se osigurava konverzija svih kredita koji su u redovitoj otplati, koji su raskinuti, koji su prodani ili na neki drugi način preneseni ili ustupljeni drugoj strani, te koji su u postupku namire, krediti kojima obveza nije prestala jer nisu namireni u potpunosti, krediti za koje su pokrenuti ovršni postupci, a isključuju se krediti koji su namireni u cijelosti ili su prethodno konvertirani u drugu valutu.⁷⁸

I nakon konverzije Udruga Franak nastavila je kontinuirano raditi na tome da se građane – odnosno korisnike kredita koji su i nakon konverzije i prije konverzije otplatili kredit obešteti, a jedan od vodećih zaključaka je da konverzijom nisu ispunjena dva uvjeta koji dolaze iz EU prava:

- Povrat u stanje da nije bilo nepoštenih ugovornih odredaba
- Vraćanje svih preplaćenih iznosa od početka primjene nepoštenih kamata i nepoštena tečaja.

Banke su na presudu Trgovačkog suda u Zagrebu od 04.07.2013. odgovorile protutužbom te je dana 14.06.2018.g. Visoki trgovački sud pod brojem 43 PŽ-6632/2017, odbio žalbe osam banaka i potvrdio presudu Trgovačkog suda iz 2013.g. navodeći da se odbijaju žalbe tuženika kao neosnovane i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. -u dijelu točke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7.

Ovom presudom omogućeno je da građani privatnim tužbama mogu tražiti kompletnu ništetnost ugovora o kreditima u švicarskim francima. U odluci se navodi da su tuženici postupali suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača, a od 7. kolovoza 2007. do 31. prosinca 2008. protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača te Zakona o obveznim odnosima.⁷⁹

⁷⁸ Ibid; str. 5

⁷⁹ Udruga franak, www.udrugafanak.hr/ (pristupljeno 05.02.2019.)

U presudi se također navodi da uzimajući u obzir socijalne i kulturne čimbenike u Republici Hrvatskoj u vrijeme oglašavanja za sklapanje ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u švicarskim francima (od 2005.-2008. godine) i određeno vrijeme prije toga (mnogi građani su dobili i otplaćivali kredite s valutnom klauzulom u DEM), prosječni potrošač u RH je načelno bio upoznat s pojmom valutne klauzule, ali, kako je uglavnom bila u opticaju valutna klauzula u DEM, nije bio upoznat da između pojedinih stranih valuta postoje razlike zbog kojih rizik promjene vrijednosti svake od tih stranih valuta u odnosu na kunu nije jednak. Budući da to nije znao, bilo mu je praktički svejedno za koju stranu valutu će vezati glavnice te stoga nije znao da odredbu kojom je iznos glavnice vezao za valutu švicarski franak koja mu je bila jasna, zapravo ne razumije, i nije znao da ne razumije ni kakve će ekonomske posljedice za njega proizaći iz eventualnog sklapanja ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u švicarskim francima. Prema oglasima, jedini razlikovni kriterij između ugovora s valutnom klauzulom u švicarskim francima i ugovora s valutnim klauzulama u drugim valutama bila je početna stopa ugovorne kamate, koja nije bila ista za svaku valutnu klauzulu.⁸⁰

Kroz članstvo u Udruzi Franak, korisnici takvih kredita upućuju se kako tužiti banke, te mogućnosti dobivanja presude u njihovu korist, što će za naprijed navedeno biti ključna presuda Vrhovnog suda 2019.g. koji će bitno utjecati na cjelokupno financijsko tržište RH.

⁸⁰ www.vtsrh-Pž-6632-2017-10, str. 63-64

6. PRAKTIČNI DIO S PRIMJERIMA KREDITA U ŠVICARSKIM FRANCIMA I KONVERZIJA KREDITA

6.1. Praktični dio s primjerom kredita u švicarskim francima i konverzija kredita podignut 2004.g. u banci XX

Klijent je 09.08.2004.g. podigao stambeni kredit na iznos 34.300,00 CHF, s redovitom ugovorenom kamatom po promjenjivoj kamatnoj stopi 4,99%, naknadom 1% te ostalim troškovima sukladno Odlukama Banke XX.

Rok vraćanja kredita je 360 mjeseci odnosno 30 godina uz anuitet od 183,92 CHF mjesečno, što je dana 09.08.2004.g. iznosilo 854,92 kn. Sukladno naglom porastu tečaja 2011.g. rasli su i iznosi anuiteta kredita te su za navedeni kredit iznosili i do 1.168,00 kn.

Izmjenom Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN br. 102/15.) koji je stupio na snagu 30.09.2015.g., banka je bila dužna svakom klijentu poslati Obavijest o Izračunu konverzije kredita s skraćenim pregledom konverzije kredita uz valutnu klauzulu u CHF u kredit uz valutnu klauzulu u EUR, što je prikazano u nastavku.

TABLICA BR. 3: Izračun konverzije kredita broj 5102007505 u banci XX

BANKA XX

broj kredita 5102007505

**IZRAČUN KONVERZIJE KREDITA NA
DAN 30. rujna 2015. godine****SKRAĆENI PREGLED KONVERZIJE KREDITA UZ VALUTNU KLAUZULU U CHF U
KREDITU UZ VALUTNU KLAUZULU U EUR**

stanje na dan 30.09.2015.	CHF KREDIT	EUR KREDIT
Iznos glavnice kredita u valuti (CHF/EUR)	26.969,00	18.593,55
Iznos glavnice kredita u kunama	188.264,44	141.907,42
iznos anuiteta/obroka/rate u valuti (CHF/EUR)	158,42	144,06
Iznos anuiteta/obroka/rate u kunama	1.105,89	1.099,48
Manje uplaćeni iznos (u EUR)	-	-1.436,94

prema srednjem tečaju HNB-a na 30.09.2015.

1. Početno ugovoreni uvjeti CHF kredita		
Namjena kredita	Stambeni kredit za kupovinu nekretnine	
Kreditu u kunama uz valutnu klauzulu u CHF		
Sudionici u kreditu:		
Korisnik kredita:	autor završnog rada	
sudužnik kredita:	xx suprug	
jamac:		
Iznos odobrenog kredita u CHF	34.300,00	
Početno ugovorena kamatna stopa ili Kamatna stopa ugovorena u trenutku sklapanja ugovora	4,99%	
Početno ugovoreni iznos anuiteta/obroka/rate u CHF:	183,92	
Početak otplate kredita:	01.10.2004.	
Rok otplate kredita:	360 mjeseci	
Broj ugovorenih anuiteta/obroka/rata:	360	
Način otplate	anuiteti	
Broj otplata u godini	12	
Krajnje dospijeće kredita:	01.09.2034.	

Izvor: autorski rad izrade tablice izračuna konverzije banke xx na dan 30.09.2105.(02.02.2019).

U prilogu 1. prikazan je otplatni plan za kredit u CHF u banci XX.

Iz naprijed navedenog vidljivo je da je klijent na dan 30.09.2015.g. dužan 26.969,00 CHF što u eurima iznosi 18.593,55 EUR.

Kredit je podignut s rokom otplate od 30 godina odnosno 360 mjesečnih anuiteta. Obzirom na vrstu obračuna kamatnih stopa, klijent je u prvim razdobljima otplate (prvih 11 godina otplate) u sklopu anuiteta vraćao kamatu u većem omjeru u odnosu na glavnice kredita te je nakon protoka vremena u kojem je zatražio konverziju kredita ostao dužan 78,62 % glavnice. Izračun konverzije, izmjenom kamatne stope koja je za kredit u CHF iznosila 4,99%, a za kredit kojim će se zamijeniti u EUR kamatna stopa je iznosila od 6,450% do 7,018 % te je banka u prijedlogu odnosno obračunu konverzije iskazala i manje uplaćeni iznos od 1.436,94 EUR.

Manje uplaćeni iznos rezultat je kraćem vremena otplate prvobitnog kredita, te razlike u kamatnim stopama za kredite u CHF i kredit u EUR.

Iznos manje uplaćenih sredstava (1.436,94 EUR) bilo je moguće nadoknaditi kroz uvećanje glavnice kredita ili podizanjem nenamjenskog kredita čija otplata će se dogovoriti sporazumno, prema mogućnostima ovog klijenta.

Klijent je imao mogućnost od 45 dana od zaprimanja Obavijesti da prihvati ili odbije konverziju.

Dana 29.01.2016. godine potpisan je aneks ugovora o kreditu na iznos od 19.819,10 EUR, s kamatnom stopom 4,912 %, s ostatkom otplate kredita 19 godina, jer je isti podignut 2004.g. na 30 godina, a konverzijom na dan 29.01.2016.g. ostalo je 228 anuiteta, s iznosom od 137,05 EUR.

U prilogu 2. prikazan je otplatni plan za kredit u EUR u banci XX, podignut na dan 29.01.2016.

U ovom primjeru klijentu nije bilo isplativa konverzija ali zbog naglog porasta tečaja CHF, i samo privremenog smrzavanja tečaja CHF, isti se je odlučio na prihvaćanje konverzije, te odmah zatim podizanja kredita u EUR.

Nakon pregovaranja s bankom XX, klijent je sklopio novi Ugovor o kreditu dana 25.03.2016.g. na iznos od 20.500,00 EUR čime je smanjio broj otplate kredita s 19 godina na 10 godina, ali mu je povećana mjesečna rata –anuitet s 137,05 na 214,94 EUR.

Prednost novog kredita je svakako nova fiksna kamatna stopa od 4,750% , a ranije je iznosila 4,99 % i bila je promjenjiva.

6.2. Praktični dio s primjerom kredita u švicarskim francima i konverzija kredita podignut 2006.g. u banci XY

Klijent je podigao 30.11.2006.g. stambeni kredit na iznos 63.941,55 CHF, s redovitom ugovorenom kamatom po promjenjivoj stopi 4,15%, naknadom 1% te ostalim troškovima sukladno Odlukama Banke XY.

Rok vraćanja kredita je 144 mjeseca odnosno 12 godina u anuitetu od 444,03 CHF mjesečno odnosno 2.046,97 kn. Sukladno naglom porastu tečaja 2011.g. rasle su i rate kredita koja je iznosila i do 2.710,00 kn.

Izmjenom Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN br. 102/15.) koji je stupio na snagu 30.09.2015.g., banka je bila dužna svakom klijentu poslati Obavijest o Izračunu konverzije kredita s skraćenim pregledom konverzije kredita uz valutnu klauzulu u CHF u kredit uz valutnu klauzulu u EUR.

TABLICA BR. 4: Izračun konverzije kredita broj 9012132537 u banci XY

BANKA XY

BROJ KREDITA 5102007505

IZRAČUN KONVERZIJE KREDITA NA DAN 30. rujna 2015. godine

VRSTA IZMJENE	datum od kada vrijedi izmj	datum od kada vrijedi izmjena	opis ugovorena promjene
Moratorij	01.12.2009.	31.05.2010.	
Djelomično prijevremena otplata kredita	04.07.2011.		
Moratorij	01.04.2013.	31.08.2013.	

Rok otplate kredita: 144 mjeseci

Način otplate kredita: u jednakim mjesečnim anuitetima

Izračun iznosa glavnice kredita u kunama s valutnom klauzulom u EUR sukladno članku 19.c. Točke 1. Zakona					
datum isplate	isplaćeni iznos s valutnom klauzulom CHF	Tečaj CHF na dan isplate	isplaćeni iznos u HRK	Tečaj EUR na dan isplate	Iznos glavnice kredita s valutnom klauzulom u EUR
06.12.2006.	63.941,55	4,624823	295.718,35	7,350000	40.233,79

Iznos početne glavnice kredita s valutnom klauzulom EUR: 40.233,79 EUR

Početna kamatna stopa za kredit s valutnom klauzulom EUR: 5,50%

UČINAK KONVERZIJE KREDITA NA DAN 30. RUJNA 2015. GODINE

A stanje neotplaćene (nedospjele) glavnice u CHF na dan 30.09.2015.	21.188,37 CHF
B iznos neotplaćene (nedospjele) glavnice u CHF-u i neotplaćene glavnice u EUR na dan 30.09.2015. sukladno članku 19.c. točki 7. Zakona	13.249,00 EUR
C (A-B) razlika neotplaćene glavnice u CHF u i neotplaćene glavnice u EUR na dan 30.09.2015. iskazana u kunama	46.970,46 HRK
iznos obroka utvrđen na dan 30.09.2015. u EUR po novom otplatnom planu na dan 30.09.2015. sukladno članku 19.c. točki 3. Zakona	372,12 EUR
D ukupno dospjela glavnice i redovne kamate u EUR po novom otplatnom planu sukladno članku 19.c. točki 3. Zakona	39.632,31 EUR
E Ukupno plaćeni iznos glavnice i redovne kamate u EUR izračunat sukladno članku 19.c. točki 4. Zakona	45.733,07 EUR
F (D-E) Razlika više uplaćeno sukladno članku 19.c. Točki 5. Zakona	6.100,76 EUR
G Razlika više uplaćeno sukladno članku 19.c. točki 5. Zakona u kunama po tečaju na dan 30.09.2015.g.	46.594,55 HRK

Izvor: autorski rad izrade tablice izračuna konverzije banke XY na dan 30.09.2015. (02.02.2019).

U prilogu 3. prikazan je otplatni plan za kredit u CHF u banci XY, podignut 2016.g.

Iz naprijed navedenog vidljivo je da je klijent na dan 30.09.2015.g. dužan 21.188,37 CHF što iznosi 13.249,00 EUR, ukupni plaćen iznos glavnice i redovne kamate 45.733,07 EUR odnosno ima razliku po konverziji više plaćeni iznos od 6.100,76 EUR.

Obzirom na vrstu obračuna kamatnih stopa, klijent je od početka otplate kredita otplaćivao veći dio glavnice odnosno pola iznosa mjesečnog obroka u početku kredita, otplaćivala se glavnica, a pola kamata. U sklopu anuiteta vraćao je glavnicu u većem omjeru u odnosu na kamatu kredita te je nakon proteka vremena u kojem je zatražio konverziju kredita ostao dužan 33,13% glavnice. Izračun konverzije, izmjenom kamatne stope koja je za kredit u CHF iznosila 4,15%, a za kredit kojim će se zamijeniti u EUR kamatna stopa je i 5,56% te je banka u prijedlogu odnosno obračunu konverzije iskazala i više uplaćeni iznos od 6.100,76 EUR.

Više uplaćeni iznos rezultat je u dužem vremena otplate prvobitnog kredita (na 12 godina, a u trenutku konverzije 8 godina), načinu otplate kredita, gdje se glavnica odmah pola otplaćivala, te razlike u kamatnim stopama za kredite u CHF i kredit u EUR koji je bio neznatan u banci XY.

Klijent je imao mogućnost od 45 dana od zaprimanja Obavijesti da prihvati ili odbije konverziju. Dana 08.12.2015. godine potpisan je aneks ugovora o kreditu na iznos od 12.626,10 EUR, s 37 mjesečnih anuiteta u iznosu 372,12 EUR. U ovom primjeru klijentu je bila nesporna odluka za konverziju, jer je u istoj imao veliki iznos preplate.

Uspoređujući ova dva primjera podizanja kredita ključna uloga nakon konverzije je bila u broju godina na koji se je podizao kredit je u banci XX nije niti došlo do otplate glavnice, dok u banci XY nije bio taj slučaj. U otplatnom planu isto je vidljivo da se daleko razlikuje kamatna stopa na kredite u EUR koja je u banci XX iznosila i do visokih 7,018% , dok je u banci XY kamata bila najviša 5,95%.

Na taj način kod izračuna konverzije kredita došlo je i do razlike, jer je klijent u banci XX nakon izračuna konverzije kredita uz valutnu klauzulu u CHF u kredit uz valutnu klauzulu u EUR imao manjak u iznosu 1.436,94 EUR, te je ostao dužan 78,62% glavnice u iznosu 18.593,55 EUR, dok je klijent u banci XY nakon izračuna konverzije kredita uz valutnu klauzulu u CHF u kredit uz valutnu klauzulu u EUR, imao višak uplaćenih sredstava u iznosu 6.100,76 EUR, te je ostao dužan 33,13% glavnice u iznosu 13.249,00 EUR.

7. ZAKLJUČAK

Banka kao dioničko društvo osniva se da bi ostvarila dobit i stabilan rast financijskog potencijala i ukupnog poslovanja. Veliki dio poslovanja banaka čini izdavanje kredita, a posebno su za bankarski sustav Republike Hrvatske važni krediti sa valutnom klauzulom poput kredita u švicarskim francima za kojima je pohrlilo veliki broj stanovnika Republike Hrvatske, smatrajući kako su najpovoljniji, budući je CHF kao valuta bila sigurna, a povijesno stabilan tečaj švicarskog franka prema euru, poticali su uvjerenje da su CHF krediti jednako rizični kao i EUR krediti.

Kredit u CHF u Republici Hrvatskoj su se počeli podizati 2004.g. sve do 2010.g. kada dolazi do naglog rasta tečaja CHF. Tada je i nastala Udruga Franak koja je odigrala ključnu ulogu za donošenje Izmjene Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN br. 102/15.), kojim se je omogućilo konverzija kredita uz valutnu klauzulu u CHF u kredit uz valutnu klauzulu u EUR. Na taj način spašena su mnoga kućanstva odnosno obitelji, jer se narušio cijeli sustav funkcioniranja, te nemogućnosti otplate kredita i stalna neizvjesnost što donosi budućnost.

U navedenim primjerima dva kredita u švicarskim francima koji su podignuti 2004.g. u banci XX i 2006.g. u banci XY pokazano je da konverzija u drugu valutu (EUR) nije donijela konačno rješenje za sve dužnike. Iz razloga jer u primjeru XX nakon konverzije u EUR dolazi do manjka, te klijent nakon 11 godina otplate kredita, konvertirao gotovo isti iznos u EUR, koji je podigao 2004.g u CHF.

U drugom primjeru za dignut kredit 2006.g. u XY banci pokazalo se povoljnim za klijenta koji je imao višak uplaćenih sredstava i on je bez razmišljanja prihvatio izračun konverzije i konverziju kredita iz CHF u EUR.

Ključnu ulogu u konverziji je bio broj godina na koji je podignut kredit, način otplate kredita (glavnica i kamata) te kretanje kamate u EUR u određenim bankama za kredite u EUR, što nije bilo jednako i ovisilo je pojedinačno o svakoj banci, te je razlika bila velika.

Nakon konverzije 2016.g. banke su privlačile klijente s ponudom kredita da ostanu u njihovim bankama s još povoljnijim uvjetima te mogućnošću podizanja kredita u EUR ili HRK.

Nakon konverzije 2016.g. mnogi građani su i dalje podigli privatne tužbe protiv banaka, a konačno rješenje trebalo bi se donijeti 2019.g. odlukom Vrhovnog suda, čime bi se omogućilo da krediti koji su konvertirani budu poništeni tj. da klijent tužbom protiv banaka ostvari najbolje i najpravednije rješenje. Budućnost će donijeti konačno rješenje podignutih kredita u švicarskim francima.

POPIS LITERATURE

Popis knjiga

1. Greuning, H., Brajović Bratanović, S. : *Analiza i upravljanje bankovnim rizicima – pristupi za ocjenu organizacije upravljanja rizicima i izloženosti financijskom riziku*, II. izdanje, Mate d.o.o., Zagreb, 2006.
2. Gregurek, M., Vidaković, N. : *Bankarsko poslovanje*, Rrif, Zagreb, 2011.
3. Jakovčević, D. : *Upravljanje kreditnim rizikom u suvremenom bankarstvu*, TEB, Zagreb, 2000.
4. Krstić, B. : *Bankarstvo*, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2003.
5. Leko, V. : *Financijske institucije i tržišta*, Mikrorad, Zagreb, 2008.
6. Matić, B. : *Monetarna ekonomija*, MIT, Osijek, 2011.
7. Miller, R.L., VanHoose, D. : *Moderni novac i bankarstvo*, III. izdanje, Mate d.o.o., Zagreb, 2003.
8. Pušara, M. : *Međunarodno bankarstvo*, Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka, Banja Luka, 2012.

Članci

1. Babić, M. : *Valutna klauzula*, *Obnov. život*, 70, 3, 2015., str. 393-396
2. HNB, *Bilten o bankama* br. 31, rujan 2018.
3. HNB, *Godišnje izvješće 2017*, lipanj 2018.,
4. HNB, *Izvjeshće o problematici zaduženosti građana kreditima u švicarskim francima i prijedlozima mjera za olakšavanje položaja dužnika u švicarskim francima na temelju zaključka Odbora za financije i državni proračun Hrvatskog sabora*, rujan 2015.
5. Vlada RH, www.vlada.gov.hr., *Nacrt prijedloga Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o potrošačkom kreditiranju s konačnim prijedlogom Zakona*, rujan 2015.

Internet stranice:

1. Erste banka, www.erstebanka.hr
2. Hrvatska narodna banka, www.hnb.hr
3. Udruga Franak, www.udrugafanak.hr
4. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, www.vtshr.hr

POPIS ILUSTRACIJA:

POPIS SLIKA:

Slika br.1.: Stambeni krediti stanovništvu.....	16
Slika br. 2 : Stambeni krediti stanovništvu.....	17
Slika br. 3 : Valutna struktura (neto) kredita u Hrvatskoj i udio CHF kredita.....	18
Slika br. 4 : Povijesno kretanje tečajeva odobranih valuta.....	19
Slika br. 5: Kretanje tečajeva odabranih valuta nakon 2008. godine.....	20

POPIS TABLICA:

TABLICA BR. 1 Ponuda stambenih kredita u kunama (kn) u odabranim bankama u RH.....	21
TABLICA BR. 2 Ponuda stambenih kredita u eurima (EUR) u odabranim bankama u RH.....	23
TABLICA BR. 3 Izračun konverzije kredita broj 5102007505 u banci XX.....	38
TABLICA BR. 4 Izračun konverzije kredita broj 9012132537 u banci XY.....	41

POPIS PRILOGA:

PRILOG 1: otplatni plan za kredit u CHF u banci XX.....	48
PRILOG 2: otplatni plan za kredit u EUR u banci XX podignut na dan 29.01.2016.....	54
PRILOG 3: otplatni plan za kredit u CHF banci XY.....	57